

HOTĂRÎRE
cu privire la Strategia națională în domeniul proprietății
intelectuale pînă în anul 2020

nr. 880 din 22.11.2012

Monitorul Oficial nr.245-247/951 din 30.11.2012

* * *

În scopul dezvoltării sistemului național de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală și al realizării obiectivelor Programului de activitate al Guvernului Republicii Moldova “Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” pentru anii 2011-2014, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:
Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020, conform anexei nr.1;

Planul de acțiuni pentru anii 2012-2014 privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020, conform anexei nr.2.

2. Ministerele și instituțiile vizate:
vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea Strategiei nominalizate;
vor prezenta anual Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală informații privind rezultatele îndeplinirii acțiunilor incluse în Planul de acțiuni;

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va elabora raportul de monitorizare consolidat și-l va prezenta în termen de 30 de zile Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală;

după aprobarea raportului de către Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va prezenta Guvernului în termen de 30 de zile raportul de monitorizare și îl va publica pe pagina sa web oficială.

3. Guvernul va examina rezultatele realizării prevederilor Strategiei și ale Planului de acțiuni la finalizarea fiecărei perioade de implementare și va aproba planuri noi pentru perioadele ulterioare.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

PRIM-MINISTRU

Vladimir FILAT

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul economiei

Valeriu Lazăr

Chișinău, 22 noiembrie 2012.

Nr.880.

STRATEGIA NAȚIONALĂ în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020 Introdúcere

Strategia națională în domeniul proprietății intelectuale pînă în anul 2020 (în continuare – Strategie) definește perspectivele Sistemului național de proprietate intelectuală, obiectivele strategice, măsurile și acțiunile specifice pentru realizarea acestora. Prezenta Strategie constituie o continuare a Strategiei de dezvoltare a sistemului național de protecție și utilizare a obiectelor de proprietate intelectuală pînă în anul 2010, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1143 din 18 septembrie 2003 (în continuare – Strategia 2003).

[Strategia 2003](#) a fost orientată spre asigurarea funcționării eficiente a Sistemului național de proprietate intelectuală (PI), susținerea și promovarea creativității, afirmarea pe plan internațional a țării în calitate de partener egal în drepturi, crearea bazei social-economice, culturale, organizatorice și de drept, în vederea integrării potențialului intelectual național în cel regional și mondial.

Cea mai importantă realizare a [Strategiei 2003](#) a constituit-o perfecționarea legislației în domeniul PI, obiectiv prevăzut în Programul național de implementare a [Planului de acțiuni RM-UE](#) și în [Strategia de creștere economică și reducere a sărăciei](#). În prezent, Republica Moldova dispune de un cadru normativ avansat în domeniu, care corespunde normelor internaționale și acquis-ului comunitar.

O atenție deosebită s-a acordat activităților de promovare a Sistemului național de PI, ca prioritate fiind instruirea, pregătirea și perfecționarea cadrelor în domeniu, conștientizarea și informarea societății civile, a sferei cercetare-dezvoltare (C-D) și a mediului de afaceri cu privire la importanța protecției și respectării drepturilor de proprietate intelectuală (DPI).

În aceeași perioadă, s-a extins cooperarea internațională în domeniul PI, s-au dezvoltat și s-au consolidat relațiile de colaborare cu Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Oficiul Euroasiatic de Brevete (OEAB), Oficiul European de Brevete (OEB), cu oficiile de specialitate din diferite țări, inclusiv din cele ale Uniunii Europene (UE) și ale Comunității Statelor Independente (CSI).

Asigurarea informațională a sistemului de protecție juridică a obiectelor de proprietate intelectuală (OPI) s-a dezvoltat continuu și a atins performanțe notabile. În prezent, utilizatorii au acces on-line gratuit la informația din domeniul PI, inclusiv la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI), la bazele de date, precum și la deciziile instanțelor de judecată pe cazurile de PI.

În afară de realizările înregistrate, Republica Moldova continuă să se confrunte cu un șir de probleme ce țin de domeniul PI: gradul insuficient de valorificare a rezultatelor creației intelectuale și a activității inovative, care constituie fundamentul unei economii competitive bazate pe cunoaștere; nivelul înalt al pirateriei și al contrafacerii, ceea ce prezintă un pericol major pentru securitatea economică a țării și pentru sănătatea consumatorului autohton; implicarea slabă a titularilor OPI în acțiunile de apărare a DPI, fapt care reduce considerabil eficiența aplicării măsurilor de apărare a drepturilor de PI; valorificarea extrem de redusă a

potențialului PI de întreprinderile mici și mijlocii (IMM); numărul mare de cazuri de concurență neloială și depunere a cererilor de înregistrare a OPI cu rea-credință; nivelul insuficient al culturii în domeniul PI; lipsa transparenței în activitatea organizațiilor de gestiune colectivă a drepturilor de autor și conexe etc. În consecință, proprietatea intelectuală nu și-a ocupat deocamdată locul de factor-cheie în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării.

La etapa actuală, PI constituie o preocupare majoră în găsirea soluțiilor pentru creșterea economică, dezvoltare și competitivitate, ocuparea forței de muncă și ridicarea nivelului de bunăstare a populației atât în țările dezvoltate, cât și în cele aflate în curs de dezvoltare. În special, sectoarele industriale care se bazează pe protecția DPI contribuie substanțial la dezvoltarea economică. Un regim clar și eficient al DPI este condiția vitală pentru atragerea investițiilor străine directe, promovarea cercetării-dezvoltării și a transferului de tehnologii.

Conform constatărilor Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE), DPI puternice corelează pozitiv cu investițiile străine directe: o creștere de 1% a numărului de brevete corespunde cu o creștere de 2,8% a investițiilor străine directe, iar o îmbunătățire de 1% a protecției drepturilor de autor și a mărcilor mărește investițiile străine directe cu 3,8% și, respectiv, cu 6,8%. Pe de altă parte, DPI slabe reprezintă bariere serioase pentru sfera licențierilor tehnologice internaționale și reduc, în special, investițiile directe în sectoarele software și farmaceutic. Cel puțin 25% dintre firmele high-tech americane, germane și japoneze au refuzat să investească direct sau prin intermediul asocierilor în participație în țările aflate în curs de dezvoltare, cu DPI slabe.

Produsele intelectuale, informația și cunoștințele, potențialul spiritual, științific și cultural al societății contemporane sînt forța motrice a dezvoltării durabile și determină competitivitatea economică. Toate acestea demonstrează creșterea rolului PI în societatea modernă, iar eforturile guvernelor de a investi în consolidarea regimurilor de PI nu sînt considerate cheltuieli, ci mai degrabă – investiții generatoare de valoare adăugată și creștere economică.

O importanță deosebită se acordă proprietății intelectuale în Uniunea Europeană. Unul dintre elementele-cheie ale Strategiei de la Lisabona (revizuite) pentru creștere și locuri de muncă îl constituie îmbunătățirea modului de gestionare a DPI, deoarece aceste drepturi, în special brevetele, sînt legate de inovație, care reprezintă, la rîndul său, o constituentă importantă a competitivității. Strategia drepturilor de proprietate industrială pentru Europa (COM/2008/0465 final) definește acțiunile necesare pentru realizarea unui sistem al DPI de înaltă calitate, accesibil și coerent, care să acționeze ca un catalizator pentru inovare și să contribuie la îndeplinirea Strategiei de la Lisabona. O abordare bine fundamentată, armonizată și progresivă cu privire la drepturile de proprietate intelectuală este esențială pentru realizarea obiectivelor ambițioase ale Strategiei Europa 2020, care definește obiectivele și prioritățile strategice ale UE menite să consolideze competitivitatea europeană la nivel global.

Rezultatele activității intelectuale sînt o componentă importantă a bogăției naționale a Republicii Moldova, însă deocamdată potențialul lor nu este pe deplin apreciat și valorificat. Stabilizarea economiei și impulsivitatea creșterii sale bazate pe cunoaștere și inovare, sporirea competitivității, dezvoltarea producției și comerțului, a științei și culturii, ocuparea forței de muncă etc. dictează necesitatea atragerii ascendente a PI în aceste activități fundamentale.

Ținînd cont de aceste premise, noua Strategie națională în domeniul proprietății intelectuale are drept scop definirea condițiilor necesare în vederea dezvoltării și consolidării unui cadru juridic, instituțional și social adecvat pentru crearea, protecția, gestionarea și valorificarea plenară a potențialului proprietății intelectuale care să contribuie la dezvoltarea unei economii naționale competitive, bazate pe cunoaștere și inovare.

Elaborarea Strategiei a fost precedată de desfășurarea, sub egida Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI), a unor consultări extinse în scopul evaluării situației și a problemelor existente, cu implicarea organelor relevante ale administrației publice centrale, a mediului academic, a organizațiilor nonguvernamentale și a societății civile, urmate de o analiză complexă a stării curente de lucruri în domeniul PI. De asemenea, în cadrul unui Proiect OMPI¹, a fost realizată o serie de interviuri detaliate cu peste 50 de instituții, agenți economici, organizații neguvernamentale etc. Ca rezultat, în comun cu experții OMPI au fost identificate obiectivele prioritare ale Strategiei naționale în domeniul PI, precum și măsurile și acțiunile specifice pentru atingerea lor. În procesul de elaborare a Strategiei, au avut loc consultări și în cadrul grupurilor de lucru ale CNPI în vederea definirii structurii și obiectivelor documentului, acestea fiind aprobate de CNPI.

¹ Project DA_10_05: “Improvement of National, Sub Regional and Regional IP Institutional and User Capacity”. CDIP/3/INF/2. http://www.wipo.int/edocs/mdocs/mdocs/en/cdip_3/cdip_3_inf_2.pdf

La elaborarea prezentei Strategii au fost analizate și luate în considerare documentele de politici naționale avînd tangență cu PI, concluziile și recomandările privind cadrul strategic pentru direcționarea reformelor și a priorităților în perioada ce urmează, formulate de experții europeni în cadrul Proiectului “Suport pentru implementarea acordurilor dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană”, finanțat de UE², recomandările experților din cadrul Proiectului OMPI menționat, precum și Recomandările OMPI privind elaborarea strategiilor naționale de PI în țările aflate în tranziție³.

² Legislația și politica în domeniul proprietății intelectuale. Armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele UE = Intellectual property law and policy. Law approximation to EU standards in the Republic of Moldova/Eugene Stuart, Edoardo Fano, Linda Scales [et al.]; – Chișinău: “Sinectica-Com” SRL, 2010. – 291; 277 p. – Setul de ghiduri pentru armonizarea legislației sectoriale (în continuare – SLAG).

³ Guidance for the Development of a National Intellectual Property Strategy in countries in transition. Prepared by the Division for Certain Countries in Europe and Asia. WIPO. http://www.wipo.int/export/sites/www/dcea/en/pdf/tool_7.pdf

Capitolul I

SISTEMUL NAȚIONAL DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ: SITUAȚIA CURENTĂ ȘI PROBLEMELE EXISTENTE

Economia de piață este de neconceput fără un sistem eficient de protecție a proprietății intelectuale. Este incontestabil faptul că sistemul de protecție a proprietății intelectuale este unul dintre cele mai importante atribute ale statalității, iar art.33 din [Constituția Republicii Moldova](#), adoptată la 29 iulie 1994, consfințește dreptul cetățenilor la proprietatea intelectuală (PI), interesele lor materiale și morale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală fiind apărate de lege.

Sistemul național de proprietate intelectuală reprezintă ansamblul prevederilor legale pe baza cărora orice persoană își realizează, își dobîndește și își apără drepturile ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală (cadrul normativ), al instituțiilor implicate în realizarea acestor prevederi (cadrul instituțional), al elementelor și relațiilor care asigură și susțin buna funcționare a sistemului (infrastructura sistemului de PI), precum și al beneficiarilor acestui sistem.

1.1. Cadrul normativ al protecției proprietății intelectuale în Republica Moldova

De la declararea independenței și pînă în prezent, Republica Moldova a aderat la principalele organizații internaționale și regionale, precum și la 32 de tratate internaționale în domeniul PI, inclusiv:

23 – administrate de OMPI (din totalul de 24);

3 – administrate, respectiv, de Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizația Mondială a Comerțului (OMC) și de Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO);

6 – din cadrul CSI.

În perioada menționată a fost creat și s-a consolidat un cadru normativ complex privind proprietatea intelectuală, ce cuprinde legislația națională și tratatele internaționale în domeniul PI, la care Republica Moldova este parte (<http://agepi.gov.md/md/legislation/>).

Legislația națională din domeniul proprietății intelectuale a cunoscut o dezvoltare continuă, în paralel cu integrarea țării în sistemul economic mondial. Astfel, aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) în anul 2001, a fost precedată de modificarea, în perioada 1997-2000, a legilor cu privire la protecția obiectelor de proprietate intelectuală (invenții, soiuri de plante, design industrial, mărci și denumiri de origine, topografii ale circuitelor integrate, obiecte protejate de dreptul de autor și drepturile conexe), precum și a legislației civile și administrative în scopul conformării acestora cerințelor impuse de Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (Acordul TRIPS). În același context, în anul 2007, a fost adoptat un șir de amendamente la [Codul penal](#), prin care au fost prevăzute sancțiuni penale pentru cazurile de încălcare a drepturilor de PI.

Evoluția Republicii Moldova pe calea integrării europene a determinat armonizarea legislației din domeniul proprietății intelectuale cu acquis-ul comunitar, în scopul asigurării unui nivel de protecție și de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală echivalent celui existent în Uniunea Europeană și în conformitate cu angajamentul asumat de țara noastră în temeiul art.49 al [Acordului de Parteneriat și Cooperare \(APC\) dintre Republica Moldova și UE](#).

Astfel, în perioada 2007-2010 întregul cadru legislativ ce ține de domeniul PI a fost revizuit, fiind adoptate, în redacție nouă, 6 legi speciale armonizate cu legislația Uniunii Europene, ce reglementează protecția obiectelor de proprietate industrială și a operelor protejate de dreptul de autor și drepturile conexe, și anume: [Legea nr.161-XVI din 12 iulie 2007](#) privind protecția desenelor și modelelor industriale; [Legea nr.38-XVI din 29 februarie 2008](#) privind protecția mărcilor; [Legea nr.39-XVI din 29 februarie 2008](#) privind protecția soiurilor de plante; [Legea nr.50-XVI din 7 martie 2008](#) privind protecția invențiilor; [Legea nr.66-XVI din 27 martie 2008](#) privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate; [Legea nr.139 din 2 iulie 2010](#) privind dreptul de autor și drepturile conexe.

De asemenea, în legile de specialitate din domeniul proprietății intelectuale a fost implementată Directiva 2004/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

[Legea nr.655-XIV din 29 octombrie 1999](#) privind protecția topografiilor circuitelor integrate, elaborată în corespundere cu legislația internațională relevantă, completează cadrul normativ în domeniul PI.

Intrarea în vigoare a noilor legi a atras un șir de acțiuni ce urmau să asigure punerea legislației în vigoare în concordanță cu prevederile legilor menționate, precum și aplicarea lor eficientă. În acest scop, au fost elaborate și aprobate, prin hotărâri de Guvern, regulamentele aferente legilor în cauză, de asemenea au fost amendate și ajustate alte acte legislative de importanță majoră pentru funcționarea sistemului de PI.

Actualmente, cadrul juridic național din domeniul proprietății intelectuale este în concordanță atât cu normele internaționale, cât și cu cele ale Uniunii Europene. Totodată, procesul de armonizare a legislației trebuie să fie unul continuu, pentru a face față schimbărilor permanente generate de evoluția domeniului de referință atât la nivel internațional, cât și la nivelul UE.

În timp ce cadrul legislativ este destul de avansat, o sarcină primordială pentru următorii ani rămîne implementarea acestuia, în special partea ce ține de asigurarea respectării drepturilor. Aceasta nu reprezintă doar o activitate de consolidare a personalului, de specializare și/sau instruire în cadrul instituțiilor relevante care, de altfel, se efectuează cu sprijinul considerabil acordat de donatori prin intermediul unor proiecte, inclusiv prin Proiectul TWINNING al UE⁴. Pentru Republica Moldova, gestionarea implementării (inclusiv activitățile conjugate antipiraterie) și implicarea mai activă a titularilor de drepturi în activitatea de aplicare a legilor rămîn a fi factori critici.

⁴ Proiectul TWINNING “Suport pentru implementarea și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, a fost implementat cu succes în perioada 1 noiembrie 2010 – 30 aprilie 2012.

Conform constatărilor experților europeni, impedimentele principale în calea armonizării depline a legislației cu standardele UE în domeniul respectării drepturilor de PI în Republica Moldova se referă la o serie de bariere în calea aplicării eficiente a drepturilor de proprietate intelectuală. Aceste bariere includ: coordonarea neadecvată a instituțiilor implicate în asigurarea respectării drepturilor; absența unei direcții strategice pentru implementare (inclusiv lipsa unor date concrete vizînd planificarea, desfășurarea activităților și rezultatele obținute în lupta contra pirateriei și a contrafacerii); completarea insuficientă cu personal și alte constrîngeri vizînd anumite mijloace/resurse; necesitatea de instruire continuă a organismelor de implementare și de sporire a inițiativelor de sensibilizare; necesitatea de a atinge un nivel mai înalt de specializare judiciară pentru cauzele ce țin de PI; lipsa unei angajări suficiente a titularilor de drepturi în procesul de implementare, precum și nivelul redus de dezvoltare a sistemului de gestionare colectivă a drepturilor de autor și drepturilor conexe în Republica Moldova.⁵

⁵SLAG

1.2. Cadrul instituțional al Sistemului național de proprietate intelectuală

Odată cu crearea și consolidarea sistemului legislativ în domeniul proprietății intelectuale, în Republica Moldova s-a constituit și a evoluat cadrul instituțional necesar pentru protecția, respectarea și apărarea drepturilor de PI. În prezent, acesta include următoarele instituții și structuri abilitate cu atribuții și responsabilități directe în domeniul proprietății intelectuale:

- Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală;
- Sistemul judiciar;
- Procuratura Generală;
- Serviciul Vamal;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Consiliul Concurenței;
- Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor;
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare.

Rolul central în acest sistem îi revine **Agenciei de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI)** care organizează și efectuează, potrivit legii, protecția juridică a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova; elaborează propuneri referitoare la politica de stat și la cadrul normativ-legislativ privind protecția proprietății intelectuale, precum și propuneri vizând perfecționarea legislației naționale în domeniu; organizează și gestionează sistemul național de protecție a proprietății intelectuale în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte; elaborează propuneri privind dezvoltarea sistemului național de protecție a proprietății intelectuale etc. AGEPI, de asemenea, reprezintă Republica Moldova în cadrul organizațiilor internaționale și interstatale pentru protecția proprietății intelectuale și este oficiul receptor/oficiul țării de origine pentru cererile de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală în străinătate, conform tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. AGEPI este independentă în adoptarea deciziilor și hotărârilor privind protecția juridică a OPI.

În cadrul AGEPI este instituită **Comisia de Contestații** – organ specializat de competența căruia ține soluționarea pe cale extrajudiciară a contestațiilor depuse împotriva deciziilor de înregistrare/brevetare sau de respingere a cererilor de înregistrare/brevetare a OPI. Hotărârile adoptate de Comisia de Contestații a AGEPI pot fi atacate de părți în instanțele judecătorești în modul și în termenele stabilite de actele legislative din domeniul proprietății intelectuale, precum și de legislația de procedură civilă.

În perioada anilor 2003-2011, din 1199 de hotărâri emise de Comisia de Contestații, în instanța de judecată au fost atacate 111 (9,2%), dintre care 70 de hotărâri au fost menținute, iar 41 de hotărâri au fost anulate, respectiv, 36,9% din cele atacate sau 3,4% din totalul celor adoptate. Numărul redus de litigii ajunse în instanța de judecată atestă profesionalismul înalt al membrilor Comisiei de Contestații AGEPI.

În scopul asigurării respectării drepturilor, în anul 2003 pe lângă AGEPI a fost instituit **Arbitrajul specializat în domeniul proprietății intelectuale**. Arbitrajul soluționează litigiile care decurg din relații contractuale și din alte relații de drept civil la desfășurarea activității legate de proprietatea intelectuală.

În conformitate cu prevederile [Legii nr.139 din 2 iulie 2010](#) privind dreptul de autor și drepturile conexe, AGEPI instituie **Comisia de mediere în domeniul proprietății intelectuale**, care examinează și soluționează litigiile atribuite în competența acesteia conform legilor speciale din domeniul proprietății intelectuale, precum și litigiile din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe. În prezent, în cadrul AGEPI se află în proces de elaborare Regulamentul Comisiei menționate.

Un rol extrem de important în asigurarea respectării drepturilor de PI îi aparține sistemului judiciar. Conform legislației Republicii Moldova, titularii de drepturi sau persoanele ale căror drepturi au fost încălcate, pot iniția proceduri civile, administrative sau penale privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală. În prezent, datorită numărului relativ mic de litigii ce țin de domeniul proprietății intelectuale, în Republica Moldova nu există instanțe specializate în soluționarea acestora. Totodată, conform art.33 alin.(3¹) al [Codului de procedură civilă](#), **Curtea de Apel Chișinău** este abilitată cu competența necesară de a judeca în primă instanță litigiile din domeniul proprietății intelectuale. Hotărârile acestei instanțe pot fi atacate cu recurs la **Curtea Supremă de Justiție**, în modul stabilit de lege.

În scopul familiarizării publicului larg cu rezultatele examinării litigiilor din domeniul PI și în contextul realizării [Planului de Acțiuni RM-UE](#) vizând asigurarea accesului publicului larg la

informația legală și la jurisprudența din domeniu, AGEPI a inițiat în anul 2007 publicarea pe pagina sa web (<http://agepi.gov.md/md/practice/decisions/>) a deciziilor și a hotărârilor instanțelor judecătorești pe cazurile de proprietate intelectuală. La 1 ianuarie 2012 numărul total al acestora a atins cifra de 266, dintre ele 170 (67,7%) se referă la mărci, 19 (7,1%) – la invenții, 7 (2,6%) – la desene și modele industriale și 60 (22,6%) – la drepturi de autor și conexe.

Unul dintre mijloacele eficiente de asigurare a respectării drepturilor de PI îl reprezintă legislația penală, care are scopul de a apăra împotriva infracțiunilor persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea etc., precum și de a preveni săvârșirea de noi infracțiuni. Un rol deosebit în aplicarea legii penale cu referire la respectarea drepturilor de PI în Republica Moldova îi revine **Procuraturii Generale**. Dată fiind importanța acordată acestui domeniu și în conformitate cu [Hotărârea Parlamentului nr.77 din 4 mai 2010](#) privind aprobarea structurii Procuraturii Generale, în cadrul acesteia a fost creată Secția tehnologiei informaționale și investigații ale infracțiunilor în domeniul informaticii, ca o subdiviziune structurală independentă cu subordonare directă Procurorului General.

O componentă vitală a Sistemului național de proprietate intelectuală, indispensabilă oricărui stat de drept, care derivă și din obligațiile asumate de Republica Moldova în virtutea acordurilor internaționale la care este parte, în primul rând Acordul TRIPS, ține de implementarea măsurilor de protecție a drepturilor de PI la frontieră. Autoritatea competentă în acest domeniu este **Serviciul Vamal**, activitatea căruia se desfășoară în conformitate cu prevederile legislației naționale și internaționale în vigoare din domeniul de referință și se realizează în colaborare cu instituțiile și organizațiile implicate în asigurarea protecției proprietății intelectuale și cu titularii de drepturi asupra obiectelor de proprietate intelectuală. Această activitate are drept obiectiv principal asigurarea aplicării eficiente a măsurilor de protecție la frontieră în scopul protejării drepturilor și intereselor legitime ale titularilor de drepturi prin contracararea traficului internațional cu produse contrafăcute și opere-pirat, a căror comercializare cauzează prejudicii titularilor de drepturi, generează acte de concurență neloială și reprezintă un pericol major pentru securitatea economică a țării și pentru sănătatea consumatorului autohton.

La acest compartiment, începând cu anul 2008, a fost realizat un șir de măsuri, în special în ceea ce privește asigurarea respectării drepturilor la frontieră, reglementate de Capitolul XII din [Codul vamal](#), elaborat în baza prevederilor Acordului TRIPS și modificat în temeiul prevederilor Regulamentului (CE) nr.1383/2003 al Consiliului din 22 iulie 2003 privind intervenția autorităților vamale împotriva mărfurilor suspectate de a aduce atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală, precum și măsurile care trebuie aplicate mărfurilor care aduc atingere anumitor drepturi de proprietate intelectuală.

Mecanismul actual de aplicare a măsurilor de protecție la frontieră în privința obiectelor de proprietate intelectuală prevede inițierea acestora, la cererea titularului de drept sau la inițiativa organului vamal (procedura *ex-officio*), cu notificarea titularului de drept, dacă sînt temeiuri suficiente de a considera că mărfurile aduc atingere unui drept de proprietate intelectuală, urmînd ca titularul de drepturi să inițieze în termenul stabilit procedura în judecată. În caz contrar, organul vamal dispune eliberarea mărfurilor. Realizarea cu succes a procedurilor expuse mai sus implică o colaborare strînsă între organele vamale și titularii de drepturi. Specificul raporturilor juridice din sfera proprietății intelectuale indică asupra faptului că protecția eficientă a drepturilor de PI, inclusiv în cadrul realizării controlului vamal, este în cea mai mare măsură condiționată de inițiativa și interesul manifestat de titularii de drepturi. În acest sens, se constată

carențe majore, unul dintre motive fiind piața relativ mică a Republicii Moldova în comparație cu cea a țărilor limitrofe și, în consecință, interesul redus al titularilor de drepturi.

Ministerul Afacerilor Interne este abilitat cu competențe în domeniul prevenirii și combaterii delictelor din domeniul proprietății intelectuale. Activitatea ce ține de prevenirea și contracararea fenomenelor pirateriei și contrafacerii bunurilor este coordonată de Direcția Investigare a Fraudelor din cadrul Ministerului Afacerilor Interne. Funcționarea acesteia este organizată și se realizează conform principiului supravegherii operative a principalelor domenii de activitate economică, în baza interacțiunii practice cu subdiviziunile Departamentului Poliție, colaborării cu alte organe de drept și control abilitate cu atribuții speciale, prevăzute de lege. Direcția Investigare a Fraudelor organizează desfășurarea acțiunilor preventiv-profilactice, de urmărire penală și a măsurilor operative de investigație al subdiviziunilor din teritoriu pentru prevenirea, depistarea și documentarea infracțiunilor, a cazurilor de contrabandă și trafic ilicit cu mărfuri, a crimelor din domeniul sistemelor informatice și a proprietății intelectuale, a actelor de contrafacere și protejarea persoanelor fizice și juridice împotriva unor activități economice și antreprenoriale ilicite și de concurență neloială. O problemă majoră cu care se confruntă Ministerul Afacerilor Interne este lipsa personalului specializat în domeniul sistemelor informatice și al proprietății intelectuale.

Promovarea creației și inovației și stimularea creșterii economice sînt obiective comune ale legislației în domeniul concurenței și al proprietății intelectuale. Sînt necesare un grad ridicat de protecție și respectare a DPI, precum și o aplicare riguroasă a normelor în materie de concurență, pentru a preveni abuzurile care pot frîna inovația sau pot împiedica accesul pe piață, în special în cazul IMM-urilor.⁶ Proprietatea intelectuală este un atribut indispensabil al economiei de piață, dezvoltarea căreia se bazează pe un mediu concurențial sănătos. Formarea și menținerea acestuia în Republica Moldova ține de activitatea **Consiliul Concurenței (CC)**. CC are ca scop promovarea politicii statului în domeniul protecției concurenței, limitarea și reprimarea activității anticoncurențiale a agenților economici, a autorităților administrației publice, precum și efectuarea controlului asupra executării legislației cu privire la protecția concurenței. CC efectuează, de asemenea, expertiza proiectelor de acte legislative prin prisma impactului pe care îl pot genera acestea asupra mediului concurențial și elimină prevederile care pot genera bariere la intrarea/ieșirea pe anumite piețe, pot conduce la crearea de condiții mai avantajoase pentru anumiți agenți economici, discriminarea altora etc.

⁶ Comunicare a Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor. O piață unică pentru drepturile de proprietate intelectuală. Stimularea creativității și inovației pentru a oferi Europei creștere economică, locuri de muncă de înaltă calitate, bunuri și servicii de primă clasă. Bruxelles, 24 mai 2011, COM(2011) 287 final.

Examinarea cazurilor de concurență neloială a ținut nemijlocit de competența Direcției controlul concurenței neloiale și a publicității, create în cadrul Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței C (actual CC). În perioada 2007 – octombrie 2011 Consiliul administrativ al Agenției Naționale pentru Protecția Concurenței C a inițiat 29 de cazuri pe semne de încălcare a legislației cu privire la protecția concurenței, în special, cele ce țin de concurența neloială cu implicarea unui drept exclusiv asupra mărcii.

Epoca contemporană este de neconceput fără tehnologiile informaționale și de comunicare, serviciile on-line și comerțul electronic. Totodată, protecția PI în era digitală este o provocare majoră, cu care în prezent se confruntă atît țările dezvoltate, cît și cele în curs de dezvoltare. Încălcările drepturilor de PI în mediul on-line constituie un fenomen global, iar echilibrul dintre

măsurile care trebuie adoptate pentru combaterea eficientă a acestui flagel și accesul liber la Internet constituie o problemă a cărei soluționare este din ce în ce mai dificilă din cauza dezvoltării vertiginoase a tehnologiilor informaționale și a evoluției mult mai lente a cadrului legislativ din acest domeniu. În condițiile actuale, ținând cont de nivelul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și de comunicare în Republica Moldova, **Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor** devine una dintre principalele componente ale Sistemului național de PI. Printre funcțiile și responsabilitățile sale care au tangență cu asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală se numără: elaborarea, monitorizarea, implementarea și evaluarea politicilor publice în domeniile societății informaționale, informatizării, tehnologiilor informaționale, comunicațiilor, evidenței de stat și resurselor informaționale de stat; coordonarea și monitorizarea proceselor de implementare a tehnologiilor informațional-comunicaționale în diferite domenii ale economiei naționale, precum și de informatizare a activității autorităților publice.

Deși importanța respectării drepturilor de PI în mediul digital este indiscutabilă, actualmente Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor nu dispune de personal specializat în domeniul proprietății intelectuale.

În perioada 2007-2011 s-a atestat o tendință de creștere a utilizării software cu respectarea drepturilor de autor asupra acestuia. În acest sens, studiul efectuat de Business Software Alliance (BSA)⁷ cu privire la pirateria software pentru computere personale, constată că ponderea software-ului ilegal în totalul software-ului utilizat în Republica Moldova a scăzut de la 92% în 2007 la 90% în 2011, în același timp, valoarea comercială a software-ului nelicențiat s-a majorat de la 43 la circa 45 de milioane dolari SUA. Utilizarea ilicită a software-ului reduce considerabil piața legală de tehnologii informaționale din Republica Moldova.

⁷http://portal.bsa.org/globalpiracy2011/downloads/study_pdf/2011_BSA_Piracy_Study-InBrief.pdf

Totodată, conform concluziilor experților⁸, nu este rezonabil de așteptat rezultate considerabile în ceea ce privește asigurarea realizării drepturilor în Republica Moldova, în cazul în care principalii titulari de drepturi (inclusiv ai drepturilor de proprietate industrială) nu sprijină eforturile de aplicare a legislației, demonstrând o anumită indiferență față de piața moldovenească relativ mică.

⁸SLAG

O altă autoritate cu responsabilități în domeniul PI este **Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare** care deține un șir de atribuții referitoare la soiurile de plante, prin intermediul Comisiei de Stat pentru Testarea Soiurilor de Plante (Comisia de stat). În comun cu AGEPI, Comisia de stat realizează politica țării în domeniul protecției juridice a soiurilor noi de plante.

Comisia de stat efectuează testarea soiurilor în cadrul centrelor sale de testare, stațiilor experimentale, instituțiilor specializate și laboratoarelor, în corespundere cu metodologiile și termenele stabilite și în baza standardelor internaționale, în vederea aprecierii conformității lor cu condițiile de brevetabilitate (distinctivitate, uniformitate și stabilitate (DUS)). De asemenea, Comisia de stat efectuează testarea soiurilor în vederea aprecierii valorii lor culturale și de utilizare (VCU), ține Registrul soiurilor de plante, care cuprinde soiurile admise pentru producere și comercializare în Republica Moldova. Comisia de stat și AGEPI reprezintă Republica Moldova în Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV),

precum și în alte organizații internaționale și interguvernamentale pentru protecția soiurilor de plante, cooperând cu acestea pe plan bilateral și multilateral.

Printre funcțiile de bază ale Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare care au tangență cu PI se numără și gestionarea mărcilor-propritate a statului, în conformitate cu actele legislative și normative în vigoare, Ministerul fiind responsabil de utilizarea adecvată și promovarea acestora pe piețele internă și externe, precum și de asigurarea protecției lor la nivel național și în străinătate.

Prin [Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.644 din 19 iulie 2010](#), Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare a fost desemnat în calitate de autoritate competentă abilitată cu atribuții și responsabilități referitoare la produsele agricole și alimentare cu denumiri de origine și indicații geografice și la specialitățile tradiționale garantate, conform domeniului reglementat.

Alături de Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, în baza aceleiași hotărâri a Guvernului, au fost desemnate în calitate de autorități competente, pentru categoriile de produse din domeniile reglementate, și alte 4 ministere: Ministerul Sănătății, Ministerul Culturii, Ministerul Mediului și Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor. Toate aceste autorități urmează să instituie și să dezvolte, fiecare în domeniul său de competență, sistemele și procedurile specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine și indicațiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum și înregistrării și producerii specialităților tradiționale garantate. Punerea în aplicare a acestor instrumente valoroase ale marketingului are menirea să contribuie la dezvoltarea teritoriilor, atragerea investițiilor și a forței de muncă în zonele rurale, obținerea avantajelor economice și sociale.

Importanța PI, prezența sa în toate domeniile vieții economice și sociale, atât la nivel național, cât și internațional, determină necesitatea implicării active în funcționarea Sistemului național de PI a autorităților publice centrale care, deși nu au atribuții și responsabilități directe în domeniul PI, joacă un rol deosebit în asigurarea condițiilor propice pentru crearea, utilizarea și valorificarea proprietății intelectuale. Cele mai importante în acest sens sînt:

- Academia de Științe a Moldovei;
- Ministerul Economiei;
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene;
- Ministerul Justiției;
- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Culturii;
- Ministerul Educației;
- Ministerul Sănătății.

Academia de Științe a Moldovei este o componentă esențială a Sistemului național de PI, fiind instituția publică de interes național în sfera științei și inovării. Odată cu adoptarea [Codului nr.259 din 15 iulie 2004](#) cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, Academiei de Științe a Moldovei i-au fost delegate competențele Guvernului în vederea realizării politicii de stat în sfera științei și inovării și i-a fost atribuit rolul de coordonator al activității științifice și inovaționale, de consultant științific al autorităților publice ale Republicii Moldova, de promotor al inovațiilor și al transferului tehnologic. Ținând cont de statutul Academiei de Științe a Moldovei, rolul său este decisiv în promovarea valorilor societății bazate pe cunoaștere și în utilizarea eficientă a proprietății intelectuale, în atragerea investițiilor sectorului privat în cercetare, transformarea inovării în factor de creștere a competitivității, în sporirea capacităților de inovare ale instituțiilor de cercetare și ale centrelor universitare etc.

Ministerul Economiei are misiunea de a asigura evoluția unei economii durabile prin optimizarea cadrului de reglementare a activității de întreprinzător, prin dezvoltarea tehnologică și asigurarea competitivității, crearea unui mediu investițional atractiv și predictibil, contribuirea la acțiunile de demonopolizare a pieței interne și de eliminare a practicilor anticoncurențiale, precum și prin cooperare economică internațională. Chiar dacă misiunea Ministerului Economiei nu încadrează explicit proprietatea intelectuală, aceasta este, practic, piatra de temelie a fiecăreia dintre componentele enumerate. Această afirmație se sprijină pe natura PI, ca factor-cheie al economiei de piață, bazată pe proprietatea privată, pe libera concurență, competitivitate, cunoaștere și inovare, precum și pe integrarea în economia globală.

Rolul Ministerului Economiei în funcționarea și dezvoltarea Sistemului național de PI este unul crucial, în special la etapa actuală, deoarece economia al cărei fundament este proprietatea, constituie principalul beneficiar al acestui sistem. Or, în epoca contemporană proprietatea intelectuală reprezintă fundamentul economic al economiei bazate pe cunoștințe. Astfel, în cadrul Ministerului Economiei sînt create mai multe subdiviziuni care implică și domeniul PI.

Totodată, în subordinea sau în coordonarea acestui Minister se află un șir de instituții care, de asemenea, au tangență cu domeniul PI și joacă un rol important în procesul de valorificare a potențialului proprietății intelectuale, inclusiv: Inspectoratul Principal de Stat pentru Supravegherea Pieței, Metrologie și Protecție a Consumatorilor; Organizația de Atragere a Investițiilor și Promovare a Exportului din Moldova (MIEPO); Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

În condițiile cooperării economice internaționale și orientării politicii interne și externe a țării spre integrarea europeană, în contextul dezvoltării Sistemului național de PI, deosebit de important este, de asemenea, rolul **Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE)**. Grație activității MAEIE, Republica Moldova este în prezent parte la 32 de tratate internaționale în domeniul PI, la numeroase acorduri internaționale, comisii mixte, în special de ordin economic, ce implică și respectarea drepturilor de PI, contribuind prin aceasta la promovarea și integrarea Sistemului național de PI în cel mondial.

În virtutea responsabilității privind promovarea politicii externe a Republicii Moldova, și anume promovarea comerțului exterior și atragerea investițiilor străine, MAEIE abordează dimensiunea în cauză drept una prioritară. Relevanța acestor activități ale MAEIE pentru Sistemul național de proprietate intelectuală derivă din natura economică a acestuia și din corelația strînsă dintre volumul investițiilor străine și nivelul de protecție a drepturilor de PI. În conformitate cu prevederile “Strategiei de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015”, MAEIE promovează în mod constant dialogul și colaborarea comercial-economică a Republicii Moldova cu statele lumii prin intermediul diferitor acțiuni. În context, potențialul de promovare a performanțelor Sistemului național de PI de către MAEIE este semnificativ și urmează a fi valorificat pe deplin.

Ministerul Justiției efectuează expertiza juridică a tuturor proiectelor de acte legislative, inclusiv în domeniul proprietății intelectuale. De asemenea, una dintre funcțiile de bază ale Ministerului Justiției constă în monitorizarea procesului de implementare a legislației. Prin [Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.241 din 9 decembrie 1991](#) cu privire la înregistrarea întreprinderilor ce funcționează pe teritoriul Republicii Moldova, pe lângă Ministerul Justiției a fost creată **Camera Înregistrării de Stat**, care efectuează înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali și duc evidența acestora. Conform datelor prezentate de Camera Înregistrării de Stat, la 6 octombrie 2010, din totalul de 154335 de agenți economici înregistrați în Registrul de stat, cca 8000 (5,2%) au declarat la înregistrare unul

sau mai multe genuri de activitate din domeniul dreptului de autor și/sau al proprietății industriale.

În virtutea atribuțiilor sale funcționale, Camera Înregistrării de Stat se confruntă cu unele probleme care vizează obiectele de proprietate intelectuală și anume cele ce țin de relațiile dintre denumirile comerciale și mărci, pe de o parte, și evaluarea neunivocă a drepturilor patrimoniale asupra OPI, ceea ce distorsionează practica aplicării art.106 al [Codului civil](#) cu privire la majorarea capitalului social din contul drepturilor asupra OPI, în calitate de aport la patrimoniul societății comerciale, pe de altă parte. Aceste probleme vin să confirme o dată în plus necesitatea unei abordări sistemice a domeniului de PI.

Un rol primordial privind buna funcționare a Sistemului național de PI, încurajarea creării și valorificării OPI prin intermediul mecanismelor financiare și fiscale îi aparține **Ministerului Finanțelor**.

În condițiile actuale, același rol important în consolidarea Sistemului național de PI îi revine și **Ministerului Culturii**, care promovează politica statului în sfera culturii, artelor, editării, poligrafiei, comerțului cu carte și bibliotecilor. Este incontestabil faptul că toate aceste domenii au legătură nemijlocită cu proprietatea intelectuală, în special cu legislația privind dreptul de autor și drepturile conexe.

Dacă pînă nu demult creșterea economică se asocia preponderent cu dezvoltarea tehnologică și inovarea în domeniile tehnice, odată cu trecerea la “economia digitală” domeniul culturii trece la un nivel calitativ nou de dezvoltare și comunicare. Serviciile culturale se transformă tot mai mult în așa-numite “industrii culturale”, care produc și distribuie numeroase bunuri și servicii. Mai mult ca atît, cultura contribuie la catalizarea creativității și inovării⁹. Este necesar de a încuraja dezvoltarea industriilor culturale și creative în Republica Moldova, după exemplul țărilor din UE, unde industriile culturale și creative sînt întreprinderi cu un mare potențial economic și inovator, constituind unul dintre cele mai dinamice sectoare, cu un aport de circa 2,6% din PIB-ul Uniunii, cu un potențial semnificativ de creștere care asigură locuri de muncă de calitate pentru circa 5 milioane de persoane. În contextul dat, printre atribuțiile de importanță majoră ale Ministerului Culturii se numără revitalizarea și consolidarea tradițiilor și obiceiurilor locale specifice, încurajarea renașterii și dezvoltării industriei meșteșugurilor populare tradiționale care, sub egida OMPI, se înscriu, de asemenea, în contextul eforturilor comunității internaționale de a găsi mecanisme eficiente pentru protecția cunoștințelor tradiționale și a folclorului.

⁹ Comunicarea Comisiei către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor privind o agendă europeană pentru cultură într-o lume în proces de globalizare. Bruxelles, 10 mai 2007 COM (2007) 242 final.

Totodată, în conformitate cu [Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.644 din 19 iulie 2010](#), Ministerul Culturii este desemnat în calitate de autoritate competentă abilitată cu atribuții și responsabilități referitoare la obiectele de artizanat cu denumiri de origine și indicații geografice.

Ministerul Educației, în prezent, nu are atribuții directe referitoare la proprietatea intelectuală, însă rolul său urmează să fie unul proactiv în edificarea societății bazate pe cunoaștere, în sporirea capacităților Sistemului național de PI prin introducerea în programele de studii, la diferite nivele de instruire, a disciplinelor legate de proprietatea intelectuală. Acest fapt va contribui esențial la creșterea gradului de cultură în domeniul PI, ceea ce va avea un efect benefic asupra proceselor de creare, protecție și respectare a drepturilor de PI în Republica

Moldova. Actualmente, în programele de studii ale mai multor universități din țara noastră există discipline legate de proprietatea intelectuală: Dreptul PI (în 12 instituții), Managementul inovațional (8), Marketingul produselor noi (3), Economia PI (3), Protecția PI (1), Evaluarea PI (1).

Inițiativele AGEPI privind introducerea disciplinei facultative “Protecția PI” în curricula universitară a unor facultăți, au fost salutate de Minister, urmînd să fie traduse în viață în următorii ani prin deciziile senatelor universitare cu extinderea acestora și asupra învățămîntului preuniversitar. Școlarizarea în domeniul PI la nivelul întregii societăți este o sarcină imperativă, realizarea căreia necesită implicarea plenară a Ministerului Educației.

În conformitate cu obligațiile asumate de Republica Moldova ca țară membră a OMC, în virtutea Acordului TRIPS, **Ministerul Sănătății** este implicat în realizarea prevederilor ce țin de asigurarea confidențialității datelor nedivulgate la aprobarea comercializării produselor farmaceutice care conțin entități chimice noi și în virtutea Declarației de la Doha cu privire la Acordul TRIPS și sănătatea publică.

De asemenea, cum s-a menționat mai sus, Ministerul Sănătății este autoritatea competentă abilitată cu atribuții și responsabilități referitoare la apele minerale medicinale, ceaiurile medicinale și produsele parafarmaceutice cu denumiri de origine și indicații geografice.

1.3. Coordonarea funcționării Sistemului național de proprietate intelectuală

Din prezentarea sumară a cadrului instituțional, rezultă că în Sistemul de PI din Republica Moldova sînt integrate mai multe componente funcționale care activează la diferite niveluri de capacitate și eficacitate. Acest fapt creează uneori condiții de confuzie administrativă și diluează afit efortul general de implementare a legislației, cît și impactul pozitiv scontat asupra economiei și altor domenii de activitate ce implică proprietatea intelectuală. Astfel, există o necesitate stringentă de coordonare a activității acestor structuri în baza unei strategii clare și coerente. Totodată, complexitatea domeniului de PI, multitudinea implicărilor sale în toate ramurile vieții economice, culturale și sociale, necesitatea prevenirii și contracarării încălcărilor drepturilor de PI, a fenomenelor de contrafacere și piraterie necesită consolidarea tuturor capacităților care vizează acțiunile coordonate ale diferitor factori de decizie.

În scopul abordării operative, complete și strategice a problemelor legate de funcționarea Sistemului național de PI, prin Hotărîrea Guvernului nr.489 în anul 2008 a fost creată **Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI)** fiind aprobat și Regulamentul acesteia. Din componența CNPI fac parte persoane cu funcții de răspundere din următoarele instituții: AGEPI, Academia de Științe a Moldovei, Ministerul Economiei, Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor, Serviciul Vamal, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Centrul pentru Protecția Consumatorilor, Comitetul executiv al UTA Găgăuzia. Președinte al CNPI este viceprim-ministrul Republicii Moldova, ministrul economiei.

CNPI este un organ consultativ pe lîngă Guvern, constituit în scopul coordonării și asigurării interacțiunii ministerelor, a altor autorități administrative centrale, precum și ai titularilor drepturilor de PI în activitățile orientate spre dezvoltarea și consolidarea Sistemului național de proprietate intelectuală, combaterea și prevenirea încălcărilor DPI și lupta cu contrafacerea, importul și comercializarea în Republica Moldova a produselor contrafăcute.

Începînd cu anul 2010, activitatea CNPI s-a intensificat, iar în scopul eficientizării acestei activități au fost create grupuri de lucru, cu participarea reprezentanților instituțiilor relevante, a titularilor de drepturi, organizațiilor de gestiune colectivă, mediului de afaceri. Totodată, membrii CNPI au constatat necesitatea de a extinde reprezentarea instituțiilor în cadrul CNPI, de

a institui un grad minim de reprezentare, precum și de a revizui Regulamentul CNPI, în vederea sporirii atribuțiilor acestuia, în special în contextul realizării eficiente a rolului CNPI în calitate de coordonator al funcționării Sistemului național de PI. Comisia în cauză trebuie să devină un organ decizional de nivel înalt și să-și asume un rol strategic în aplicarea legislației din domeniul DPI.

O prioritate a CNPI este dezvoltarea unui sistem informațional unic integrat în domeniul DPI, care va oferi organelor cu atribuții de aplicare a legislației suportul necesar pentru combaterea contrafacerii și pirateriei, va spori cooperarea și coordonarea în domeniul PI, va oferi titularilor posibilitatea de a contribui la apărarea drepturilor deținute și va îmbunătăți sistemul de protecție a DPI.

Pentru facilitarea schimbului de informații între autoritățile competente în domeniul apărării DPI, elaborarea rapoartelor, analizelor, studiilor și statisticilor în domeniu, în cadrul AGEPI a fost creat un **Punct Informațional în domeniul PI**. Aceasta este și una dintre acțiunile prioritare a Planului de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea Zonei de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană (ZLSAC), aprobat prin [Hotărârea Guvernului nr.1125 din 14 decembrie 2010](#). Acest Punct informațional va îndeplini funcțiile unui observator al respectării drepturilor de PI.

1.4. Infrastructura în domeniul proprietății intelectuale

Caracterul complex și multisectorial al PI impune crearea unei infrastructuri funcționale și eficiente a Sistemului național de proprietate intelectuală, capabilă să faciliteze dobândirea protecției, activitățile de promovare și valorificare a creațiilor intelectuale.

Infrastructura în domeniul proprietății intelectuale cuprinde ansamblul de elemente și relații menite să asigure și să susțină buna funcționare a domeniului. Aceasta include aspectele organizaționale, informaționale și de consulting a activităților de elaborare și valorificare a PI. Ea întrunește activitatea mandatarilor în proprietatea intelectuală, a evaluatorilor, organizațiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și drepturilor conexe, centrelor informaționale și de consulting, centrelor de transfer tehnologic, precum și infrastructura procesului inovațional.

Corpul de mandatar autorizați în domeniul PI este un element indispensabil al tuturor sistemelor naționale de proprietate intelectuală prin intermediul căruia, conform prevederilor art.2 al Convenției de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale la care Moldova este parte, se asigură reprezentarea persoanelor fizice și juridice în oficiile naționale. Reprezentarea prin mandatar este facultativă pentru rezidenți și obligatorie pentru nonrezidenți.

Conform prevederilor [Codului cu privire la știință și inovare nr.259-XV din 15 iulie 2004](#), atestarea și înregistrarea mandatarilor autorizați se efectuează de către AGEPI. În perioada 1993-2011 pentru activitatea în acest domeniu au fost atestate și înregistrate 109 persoane, dintre care activează efectiv aproximativ jumătate.

Corpul de mandatar autorizați din Republica Moldova, spre deosebire de țările cu o experiență bogată în domeniul PI, este doar la începutul procesului de consolidare: organizația obștească Asociația mandatarilor autorizați, care a fost creată în 2007, este în curs de constituire, întrunind în prezent doar 7 membri. Acest fapt nu permite o reprezentare adecvată a intereselor mandatarilor autorizați, a poziției lor în problemele ce țin de domeniul PI, atât sub aspect metodologic, cât și normativ.

Activitatea profesională a evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală, imperativ necesară oricărui sistem de PI, a demarat în Republica Moldova după adoptarea [Legii cu privire la activitatea de evaluare nr.989-XV din 18 aprilie 2002](#), a Regulamentului cu privire la

evaluarea obiectelor de proprietate intelectuală și a Regulamentului cu privire la atestarea evaluatorilor obiectelor de proprietate intelectuală adoptate prin [Hotărîrea Guvernului nr.783 din 30 iunie 2003](#). Atestarea și înregistrarea evaluatorilor OPI sînt efectuate de AGEPI în conformitate cu prevederile Regulamentelor menționate. Pînă în prezent au fost atestați 22 de evaluatori ai OPI, dintre care activează 20. Totodată, pentru majoritatea dintre aceștia, evaluarea OPI reprezintă un domeniu auxiliar, preponderentă fiind activitatea de evaluare a imobilului. Astfel, conform datelor de care dispune AGEPI, anual se efectuează circa 80-100 de evaluări ale OPI, ceea ce e foarte puțin în raport cu numărul de OPI protejate. Acest fapt demonstrează o dezvoltare insuficientă a pieței OPI și o antrenare redusă a acestora în circuitul economic în calitate de active imateriale.

În domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe, principalul element al infrastructurii îl reprezintă organizațiile de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale, care activează în baza principiului nonprofit și sînt fondate prin liberă asociere și nemijlocit de titularii dreptului de autor și/sau ai drepturilor conexe, care fie devin membri ai acestor organizații, fie le delegă împuterniciri printr-un contract în formă scrisă. La 31 decembrie 2011 în Republica Moldova activau 5 organizații de acest gen.

În conformitate cu [Legea nr.139 din 2 iulie 2010](#) privind dreptul de autor și drepturile conexe, AGEPI avizează, în modul stabilit de Guvern, activitatea organizațiilor de gestiune colectivă, dacă acestea întrunesc condițiile stabilite de lege, indicînd drepturile și categoriile titularilor de drepturi asupra cărora se extinde gestiunea colectivă. În prezent există două organizații de gestiune colectivă avizate de AGEPI, care eliberează licența extinsă și licența obligatorie.

De asemenea, AGEPI deține funcția de control asupra activității organizațiilor de gestiune colectivă, monitorizează și supraveghează activitatea acestor organizații. În urma controalelor efectuate, s-au constatat mai multe carențe în activitatea organizațiilor de gestiune colectivă, pentru înlăturarea cărora se impune un șir de măsuri menite să asigure transparența și buna funcționare a acestora.

Centrele informaționale de consulting și de transfer tehnologic reprezintă elemente integrante ale infrastructurii proprietății intelectuale de o importanță exclusivă, întrucît creșterea vertiginoasă a rolului pe care îl joacă cunoștințele și informația în dezvoltarea economică și socială, pe de o parte, și conștientizarea insuficientă a acestui fapt de către publicul larg, pe de altă parte, dictează necesitatea stringentă de a încuraja activitățile de valorificare a produselor intelectuale.

Componenta informațională și de consulting a infrastructurii Sistemului de PI în Republica Moldova, ca și în alte țări postsocialiste, nu este suficient de dezvoltată, întrunind pînă în prezent doar structuri ale sistemului informațional de stat (bibliotecile tehnico-științifice, resursele informaționale ale AGEPI și ale Agenției de Inovare și Transfer Tehnologic, ale centrelor universitare și academice, ale saloanelor și expozițiilor tehnice) și cele finanțate din surse provenite din asistența organismelor internaționale sau ale altor state.

Același lucru, în mare măsură, se referă și la structurile de transfer tehnologic, care se bazează pe valorificarea inovațiilor. În prezent în Republica Moldova există doar două structuri de acest fel:

Agencia de Inovare și Transfer Tehnologic (AITT), creată în anul 2004, în conformitate cu prevederile [Codului cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova](#), verigă esențială a infrastructurii de inovare și, implicit, a celei de proprietate intelectuală. AITT are menirea de a coordona și de încuraja transferul tehnologic, precum și de a valorifica invențiile prin selectarea

și finanțarea proiectelor inovaționale. Realizarea proiectelor inovaționale se efectuează în bază de cofinanțare în proporție de 50:50% din sursele private și cele ale bugetului de stat, contribuția statului fiind nerambursabilă. În conformitate cu sarcinile trasate, AITT a creat trei parcuri științifico-tehnologice (“Academica”, “Inagro” și “Micronanoteh”) și un incubator de inovare, în care actualmente activează circa 40 de rezidenți.

Biroul de Proprietate Intelectuală din cadrul Universității de Stat din Moldova, creat în anul 2010, cu suportul finanțatorilor străini.

Prin hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică a fost lansat concursul de proiecte privind organizarea a două incubatoare de inovare în cadrul Universităților din Republica Moldova. În rezultatul concursului proiectelor, în anul 2011, au fost create Incubatoarele de Inovare “Politehnica”, fiind desemnat în calitate de administrator Universitatea Tehnică a Moldovei și Incubatorul Educațional Inovațional “Universcience”, administrator fiind desemnat Universitatea Academiei de Științe a Moldovei.

Cea mai mare parte a informațiilor de specialitate este oferită de **AGEPI**, care deține Colecția Națională de documente în domeniul PI, ce număra, la 1 ianuarie 2012, circa 26,5 mln de documente naționale și din alte țări, majoritatea – în format electronic. De asemenea, AGEPI oferă acces gratuit on-line la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI) și la următoarele Baze de Date: Invenții, mărci, Soiuri de plante, Design Industrial, Rezultate științifice, la adresa www.db.agepi.md. Prin intermediul site-ului AGEPI utilizatorii pot accesa și baze de date ale OPI din alte țări.

În pofida accesului la informațiile din domeniul PI, puțini utilizatori ai sistemului efectuează cercetări documentare de sine stătător, fie din necunoaștere, fie din ignoranță, ceea ce deseori conduce la respingerea cererilor de brevetare/înregistrare, sau la apariția unor litigii privind încălcarea drepturilor de PI. Prin urmare, prestarea serviciilor de consultanță și acordarea asistenței de specialitate rămân acțiuni actuale și prioritare pentru funcționarea eficientă a Sistemului național de PI.

Una dintre cele mai importante și totodată mai vulnerabile componente ale infrastructurii proprietății intelectuale și, în consecință, a celei de inovare din Republica Moldova este componenta financiară, care include mai multe instituții și instrumente financiare destinate sprijinului activității inovative și implicit a protecției și valorificării PI, cum ar fi: fondurile de risc (venture), creditele preferențiale, facilitățile fiscale, granturile speciale pentru cofinanțarea proiectelor inovaționale etc. Actualmente în Republica Moldova doar ultima componentă este prezentă, fiind necesară elaborarea cadrului legislativ ce ar promova și ar reglementa și celelalte componente.

1.5. Rolul întreprinderilor mici și mijlocii în dezvoltarea potențialului de inovare și valorificarea proprietății intelectuale

În contextul trecerii la modelul de dezvoltare economică bazată pe cunoaștere și inovare, o atenție din ce în ce mai mare la nivel mondial, dar în mod deosebit în țările cu economie în tranziție, cum este și Republica Moldova, se acordă întreprinderilor mici și mijlocii (IMM).

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în 2010 sectorul IMM în Republica Moldova număra 45,6 mii de întreprinderi, ceea ce reprezintă circa 97,6% din numărul total de întreprinderi, mai mult decât media globală (care constituie 90%). În cadrul acestora activau 309,4 mii de persoane (58,8% din numărul total de angajați), iar aportul acestor întreprinderi în PIB este în creștere și constituie 35,5%. În pofida rolului considerabil al întreprinderilor mici și mijlocii pentru vitalitatea economiei și a potențialului lor de inovare sporit, acesta nu este valorificat pe deplin. Ca și în alte țări din spațiul Comunității Statelor Independente (CSI),

întreprinderile mijlocii din Republica Moldova nu sînt utilizatori activi ai Sistemului de proprietate intelectuală, iar cele mici și microîntreprinderile nu sînt inovative. Or, fără o implicare activă a IMM-urilor în dezvoltarea competitivității bazată pe inovare și pe valorificarea PI nu este posibilă o creștere economică durabilă.

În Republica Moldova încurajarea activității IMM-urilor se efectuează indiferent de sfera de activitate a acestora, iar susținerea inovării – indiferent de proporțiile businessului. Astfel, acordarea granturilor pentru implementarea proiectelor inovaționale se efectuează de către AITT în baza constatării caracterului inovativ al activității acestora. Totodată, facilitățile pentru IMM-uri, conform prevederilor [Legii nr.206-XVI din 7 iulie 2006](#) privind susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii, se aplică în cazul în care numărul mediu scriptic anual al angajaților nu depășește 249 de persoane, suma anuală a veniturilor din vânzări (cifra de afaceri) – 50 mil.lei, valoarea totală anuală de bilanț a activelor – 50 mil.lei.

Se consideră că doi factori principali frînează valorificarea PI: pe de o parte, costurile mari ale protecției și, pe de altă parte, conștientizarea insuficientă de către managerii IMM-urilor a modului în care funcționează Sistemul de PI. Pentru încurajarea IMM-urilor în vederea protecției și utilizării PI, chiar și țările economic dezvoltate aplică diferite măsuri, inclusiv financiare. În Republica Moldova, reducerile la taxele pentru serviciile în domeniul protecției OPI pentru IMM-uri sînt ajustate la capacitățile limitate de plată ale acestora și la criteriile stipulate în [Legea nr.206-XVI din 7 iulie 2006](#). Astfel, în cazul IMM-urilor, taxele cu referire la invenții constituie doar 15% din cuantumul taxelor obișnuite, la design industrial – 35%, la mărci – 50%. Luînd în considerare faptul că sub incidența facilităților menționate cad circa 98% din totalul întreprinderilor funcționale, aceste facilități constituie un important instrument de încurajare a protecției și valorificării produselor intelectuale de către IMM-uri.

Totodată, acordarea facilităților nu salvează automat situația. O problemă mult mai dificilă, a cărei soluționare este de lungă durată, constă în creșterea gradului de conștientizare a importanței și a avantajelor pe care le oferă drepturile exclusive de PI și inovațiile. În acest proces este necesară implicarea activă a diferitor actori, inclusiv a Ministerului Economiei, Ministerului Educației, AGEPI, AITT, ODIMM etc., de asemenea, sînt necesare programe speciale destinate exclusiv IMM-urilor și întreprinzătorilor individuali, materiale de instruire, transfer de bune practici etc.

În mod special, pentru necesitățile IMM-urilor, AGEPI a lansat în anul 2009 un nou tip de servicii – prediagnoza proprietății intelectuale, utilizat pe larg în unele țări ale UE (Franța, România etc.). Acest serviciu în Republica Moldova se acordă gratuit și reprezintă, de fapt, un audit al întreprinderii în ceea ce privește proprietatea intelectuală, inclusiv cultura de PI în cadrul acesteia, cu trecerea în revistă a tuturor creațiilor intelectuale utilizate, a modalităților adecvate de asigurare a protecției și de valorificare a lor în dezvoltarea afacerii, elucidarea riscurilor existente dacă se ignoră protecția PI. Pînă la sfîrșitul anului 2011, au fost efectuate studii de prediagnoză la 78 de întreprinderi. Totodată, nu toate întreprinderile contactate de AGEPI acceptă prestarea acestui serviciu, fapt ce confirmă o dată în plus conștientizarea insuficientă de către managerii întreprinderilor a importanței PI și necesitatea sporirii eforturilor în vederea depășirii acestei situații.

1.6. Stimulente în sprijinul creării, protecției și valorificării proprietății intelectuale

Pentru țările postsocialiste, în virtutea condițiilor istorice de activitate economică și științifică planificată, care și-au lăsat adînc amprenta, edificarea economiei bazate pe cunoaștere și inovare este condiționată în mare măsură de acordarea din partea statului a stimulentei în sprijinul creării, protecției și valorificării proprietății intelectuale.

Țările occidentale, începînd cu anii '80 ai sec.XX, au conștientizat importanța și au acumulat o experiență bogată privind aplicarea diverselor modalități de susținere a inovării. Printre acestea se numără: finanțarea directă a activității de cercetare-dezvoltare (C-D) prin acordarea subsidiilor și granturilor; creditele preferențiale; facilitățile fiscale, aplicarea taxelor vamale diminuate sau anularea lor la importul tehnologiilor avansate și a utilajelor destinate cercetărilor științifice; reducerea taxelor de protecție a PI; susținerea fondurilor cu capital de risc (venture); promovarea clusterelor inovaționale, a companiilor spin-off, nou-înființate (start-up) și business angels etc.

În Republica Moldova, în acest scop se practică doar dotațiile directe din mijloacele bugetului de stat pentru realizarea proiectelor inovaționale și reducerile la taxele de protecție a PI. În prezent, de diverse scutiri și înlesniri beneficiază un număr mare de persoane fizice și juridice, inclusiv organizațiile din sfera științei și inovării. Acestea din urmă, pe lângă alte înlesniri substanțiale, sînt scutite de taxele pentru menținerea în vigoare a brevetului în primii cinci ani pentru invențiile create în baza cercetărilor științifico-tehnologice finanțate din bugetul de stat.

Dotațiile în formă de granturi pentru finanțarea proiectelor inovaționale sînt acordate prin intermediul AITT în bază de concurs. O condiție importantă a acordării acestora este participarea capitalului privat la finanțarea proiectului în proporție de minimum 50%.

Posibilitatea aplicării facilităților privind impozitarea profitului, practicate pînă în 2008 a fost eliminată, odată cu stabilirea pentru toți agenții economici a cotei “zero” la impozitul pe profit. În cazul revenirii la impozitarea profitului, aceste facilități urmează a fi revigorate.

Pe de altă parte, în actele normative ale Republicii Moldova lipsesc prevederi ce ar reglementa atribuirea calificativului “întreprindere inovativă” și “produs inovativ”, nu sînt stabilite criteriile de determinare a gradului de noutate a produselor și tehnologiilor, fapt ce împiedică nu numai monitorizarea procesului inovațional, a nivelului tehnic al întreprinderilor, evidențierea celor ce aplică tehnologii avansate, dar și încurajarea procesului inovativ, deoarece nu permite identificarea companiilor încadrate în valorificarea inovațiilor.

Datorită faptului că obiectele de proprietate intelectuală dispun de un potențial de dezvoltare enorm și extrem de valoros, în condițiile societății bazate pe cunoaștere și a epuizării resurselor naturale, asigurarea unui management eficient al creațiilor intelectuale a devenit un element important al gestiunii corporative. Astfel, noțiunile de “management al proprietății intelectuale”, “gestiune (management) a cunoștințelor” și “management al inovării”, în țările dezvoltate, sînt prezente în preocupările manageriale, dar și în cele ce țin de politicile economice și sectoriale.

În Republica Moldova activitățile de gestiune a proprietății intelectuale sînt pînă în prezent la periferia intereselor managementului, importanța acestora fiind în majoritatea cazurilor subapreciată sau ignorată. Spre deosebire de țările dezvoltate, în cadrul întreprinderilor mari din Republica Moldova actualmente, practic, lipsesc subdiviziuni speciale axate pe managementul proprietății intelectuale (cunoștințelor, inovării, informațiilor). Această stare a lucrurilor este o consecință a faptului că proprietatea intelectuală nu este deocamdată recunoscută de antreprenori drept patrimoniu generator de avantaje competitive și de venituri importante.

Chiar și în întreprinderile mari gestiunea PI este pusă prin cumul în sarcină unei singure persoane, de regulă a unui jurist, activitatea căruia deseori se reduce doar la obținerea titlurilor de protecție, prelungirea valabilității (reînnoirea) acestora, soluționarea litigiilor, nefiind practic implicat în gestiunea proprietății intelectuale. Totodată, portofoliile obiectelor de proprietate intelectuală ale întreprinderilor mari sînt în permanentă creștere, unele deținînd peste 100 de

OPI, or, gestionarea eficientă a acestora necesită crearea unor structuri speciale și o abordare sistemică și profesională. Unele întreprinderi preferă să încheie cu firmele de consulting în domeniul PI contracte de deservire în vederea utilizării eficiente a portofoliului de OPI. Această modalitate are prioritățile ei și este binevenită, în mod special, pentru IMM-uri.

Pe parcursul ultimilor ani au fost întreprinse măsuri concrete în vederea gestiunii PI în universități și instituțiile din sfera C-D. Actualmente, doar câteva centre universitare (Universitatea de Stat din Moldova, Universitatea Tehnică a Moldovei și Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie “Nicolae Testemițanu”) dispun de secții (centre), funcțiile cărora sînt axate în mod exclusiv pe brevetarea invențiilor și gestiunea eficientă a creațiilor intelectuale. În instituțiile de cercetare există cîte o persoană responsabilă de aceste activități, specializată în problemele inovării și protecției proprietății intelectuale. Este imperios necesar de a transpune în viață Recomandarea Comisiei privind gestionarea proprietății intelectuale în activitățile de transfer de cunoștințe și Codul de bune practici pentru universități și alte organizații publice de cercetare din 10 aprilie 2008 (2008/416/CE).

În aspect mondial piața OPI, în special a inovațiilor, pe parcursul ultimelor două decenii a devenit cel mai dinamic segment al pieței, ritmurile anuale de creștere ale căruia se estimau la cca 20%. Cît privește piața OPI și evoluția ei în Republica Moldova, informațiile detaliate în acest sens lipsesc. Biroul Național de Statistică nu operează cu date privind capacitatea și indicatorii pieței OPI. Actualmente, o estimare a tendințelor generale privind funcționarea și dinamica acestei piețe poate fi efectuată doar în baza informațiilor înscrise în Registrul contractelor de transmitere a drepturilor, gestionat de AGEPI. Totodată, includerea OPI în registrul nominalizat în Republica Moldova, la fel ca în țările occidentale, este facultativă, ceea ce nu permite o evidență adecvată a acestora.

Informațiile privind înregistrarea contractelor de transmitere a drepturilor pe parcursul ultimilor zece ani denotă o creștere destul de lentă a tranzacțiilor cu OPI, o dominație absolută a comercializării mărcilor față de alte OPI (94 %), o supremație a cesiunii comparativ cu licențierea (89%) și prevalarea pe piața OPI a companiilor străine (cca 65%). În valori absolute, quantumul anual al invențiilor comercializate este de ordinul unităților (2006 – 9, 2007 – 1, 2008 – 3, 2009 – 5).

Ca urmare a încadrării insuficiente a proprietății intelectuale în relațiile de piață, se constată și un nivel extrem de scăzut al capitalizării acesteia. Astfel, ponderea activelor imateriale în totalul activelor de lungă durată în Republica Moldova constituie cca 1%, pe cînd în țările industrializate ale Europei Occidentale și SUA – cca 50% și, respectiv, 70%. Unice sînt și cazurile utilizării valorii OPI în calitate de contribuție la formarea capitalului social al societăților comerciale sau includerea acesteia în capitalurile sociale ale întreprinderilor funcționale, fapt ce indică un nivel insuficient al culturii inovaționale. Astfel, activele corporative în Republica Moldova sînt subevaluate semnificativ.

1.7. Promovarea proprietății intelectuale

Promovarea proprietății intelectuale este imperativă pentru țările postsovietice, inclusiv pentru Republica Moldova, care, în virtutea condițiilor istorice, nu au tradiții în ceea ce privește protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală și se confruntă cu multiple probleme cauzate de cunoașterea insuficientă și de gradul scăzut de cultură în domeniul respectiv, la nivelul întregii societăți. Printre acestea se numără aplicarea ineficientă a mecanismelor de protecție, apărare și respectare a drepturilor de PI; gradul înalt de contrafacere și piraterie, inclusiv utilizarea largă a programelor de calculator nelicențiate; numărul relativ mare al cazurilor de concurență neloială cu implicarea drepturilor de PI, de depunere a cererilor

de înregistrare a OPI cu rea-credință; valorificarea insuficientă a OPI, în special implementarea invențiilor; utilizarea extrem de redusă a potențialului PI de către mediul de afaceri etc.

Activitățile de promovare a Sistemului național de PI, de instruire, comunicare și diseminare a cunoștințelor și a informației din domeniu sînt organizate și realizate preponderent de AGEPI, în virtutea funcțiilor sale. Ele au menirea de a spori nivelul de conștientizare de către societate a faptului că drepturile de proprietate intelectuală, aplicate corect, sînt capabile să revigoreze toate sectoarele vieții economice, să stimuleze creativitatea, inovația și progresul spre binele întregii țări. Ele sînt orientate, de asemenea, spre cultivarea respectului față de munca intelectuală și rezultatele ei, materializate în proprietatea intelectuală, precum și sensibilizarea societății privind daunele și pericolele ce le comportă produsele contrafăcute și pirat pentru bunăstarea și sănătatea oamenilor.

Pentru facilitarea conlucrării cu sfera antreprenoriat/servicii, cercetare-dezvoltare, cu mediul academic și universitar, cu instituțiile mass-media, antrenate în procesul de informare și comunicare în domeniul PI, AGEPI elaborează și editează diverse publicații de popularizare a domeniului de PI, organizează școlarizări, cursuri și traininguri tematice, seminare naționale, regionale și internaționale pe cele mai actuale probleme de protecție și valorificare a drepturilor de PI pentru diverse categorii de beneficiari (reprezentanți ai autorităților publice centrale investite cu responsabilități în domeniul asigurării și respectării DPI, ai instanțelor judecătorești, ai instituțiilor academice și ai universităților, ai businessului, mandatarilor autorizați, evaluatori, inventatori, studenți etc.), emisiuni tematice la radio și TV cu referire la proprietatea intelectuală, diverse concursuri etc.

Grație activităților susținute de promovare a proprietății intelectuale, în Republica Moldova se aprofundează tot mai mult procesul de conștientizare a rolului proprietății intelectuale ca resursă valoroasă și mecanism puternic de dezvoltare a creativității și a inovațiilor. Însă creșterea gradului de cultură în domeniul PI la scara întregii societăți, după exemplul țărilor dezvoltate, necesită includerea educației privind proprietatea intelectuală în Sistemul național de învățămînt la toate nivelurile: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar și postuniversitar, acest fapt presupunînd implicarea activă a Ministerului Educației în acest proces.

Totodată, în condițiile informatizării societății, răspîndirii masive a Internetului și performanțelor înregistrate de Republica Moldova în domeniul tehnologiilor informaționale și de comunicare, tot mai pregnant se impune necesitatea de a utiliza în deplină măsură posibilitățile tehnicilor moderne de diseminare a informației și de prestare a serviciilor de consultanță on-line, după modelul oficiilor de PI din țările Uniunii Europene. Paralel cu realizările înregistrate pe parcursul ultimilor ani în ceea ce privește asigurarea accesului gratuit on-line la informația publică privind cererile/titlurile de PI și implementarea sistemului de utilizare a semnăturii digitale, mai rămîn neexplorate multe dintre atuurile tehnologiilor informaționale și de comunicare, care pot fi aplicate în beneficiul actualilor sau potențialilor utilizatori ai Sistemului național de PI atît din țară, cît și de peste hotarele ei, cum ar fi depunerea electronică a cererilor de înregistrare/brevetare a OPI, plata electronică a taxelor, corespondența electronică în acțiunile de procedură etc.

1.8. Principalii indicatori ai funcționării Sistemului național de proprietate intelectuală

Funcționarea Sistemului național de PI se caracterizează printr-o diversitate amplă de activități, însă în prezent nu există un sistem adecvat și echilibrat de monitorizare a acestora. Mai mult ca atît, unele activități, cum ar fi brevetarea/înregistrarea OPI sînt monitorizate în cele mai mici detalii, grație unui sistem performant de standarde internaționale, instituit de OMPI, în timp

ce informația privind valorificarea OPI, efectul lor economic, impactul asupra dezvoltării competitivității, litigiile ce implică OPI, ratele contrafacerii și ale pirateriei etc. este fragmentară, colectată de diferite instituții, nefiind disponibilă altor componente ale Sistemului de PI, în plus, deseori impactul este evaluat doar în termeni calitativi, neexistând metode de evaluare cantitativă etc. Acest fapt conduce la imposibilitatea monitorizării adecvate a funcționării Sistemului de PI în integritatea sa și dictează necesitatea de a găsi soluții pentru a lichida lacunele existente. Una dintre aceste soluții ar fi crearea unei baze de date centralizate, ce ar permite stocarea și schimbul rapid de informații relevante.

La etapa actuală, principalii indicatori ai funcționării sistemului reflectă, în dinamică, activitățile de depunere a cererilor de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală în Republica Moldova, atât pe cale națională, cât și internațională, eliberarea titlurilor de protecție, soluționarea litigiilor cu implicarea OPI, activitățile de promovare a Sistemului de PI, de prestare a serviciilor de specialitate în domeniul PI, precum și datele disponibile privind valorificarea drepturilor de PI și protecția drepturilor de PI la frontieră.

Din momentul creării Sistemului național de PI, activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială, iar din 2005 – și cea de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe sînt monitorizate de AGEPI. Datele statistice (lunare, anuale și cumulate) sînt publicate pe site-ul <http://agepi.gov.md/> și servesc drept indici de referință pentru perfectarea diferitor rapoarte statistice și studii referitoare la aceste activități. Anual se efectuează, pe fiecare OPI în parte și în ansamblul lor, o analiză comparativă a principalilor indici, care este reflectată în rapoartele anuale ale AGEPI publicate și în format electronic, fiind accesibile și pe web site. De asemenea, alături de celelalte state membre, Republica Moldova, prin intermediul AGEPI ca oficiu de specialitate în domeniul PI, prezintă OMPI rapoartele anuale tehnice referitoare la activitatea de brevetare/înregistrare a OPI, conform unor forme stabilite, datele fiind ulterior incluse în rapoartele statistice ale OMPI și publicate pe site-ul www.wipo.org.

1) Activitatea de brevetare/înregistrare a obiectelor de proprietate industrială

O generalizare a indicilor statistici pentru întreaga perioadă de existență a Sistemului național de PI (1993-2011) este reflectată în tabelul 1. Astfel, din totalul de 107765 de cereri privind acordarea protecției în Republica Moldova diverselor obiecte de proprietate industrială, cea mai mare pondere revine mărcilor (85,7%), urmate de desene și modele industriale (7,3%) și invenții (inclusiv brevete de scurtă durată – BSD) (5,7%). Circa 25% din cereri au fost depuse de solicitanți naționali, restul de 75% revenind solicitanților străini, care au acționat atât pe cale națională, cât și pe cale internațională, prin sistemele de la Madrid – pentru mărci, Haga – pentru design industrial, Lisabona – pentru denumiri de origine, Tratatul de Cooperare în domeniul Brevetelor (PCT) – pentru invenții.

Tabelul 1

**Depunerea cererilor de brevetare/înregistrare
a obiectelor de proprietate industrială
(1 ianuarie 1993 – 31 decembrie 2011)**

Obiectele de proprietate industrială	Cereri depuse de solicitanți:		Total	%
	naționali	străini		
1	2	3	4	5
Mărci	19686	72656	92342	85,7

Desene și modele industriale (DMI)	1488	6410	7898	7,3
Invenții (inclusiv BSD)	5440	714	6154	5,7
Modele de utilitate (MU)*	227	32	259	0,2
Denumiri de origine (DO)	12	835	847	0,8
Soiuri de plante (SP)	253	13	265	0,2
Total	27106	80659	107765	100
%	25,2	74,8	100	

* Cererile pentru MU au fost recepționate pînă la data intrării în vigoare a [Legii nr.50-XVI din 7 martie 2008](#) privind protecția invențiilor, iar din această dată au început a fi recepționate cereri de brevet de scurtă durată.

Datele statistice referitoare la protecția proprietății intelectuale nu sînt doar o sursă prețioasă de informare, ci și o reflectare a maturității economiei de piață, a liberei concurențe, a interesului investitorilor străini față de țara dată etc.

Astfel, activitatea de brevetare a invențiilor, în general, este considerată drept un indicator economic al țării respective. Statisticile privind cererile de brevete sînt utilizate ca o măsură empirică a rezultatelor inovării (ce-i drept, cu un oarecare decalaj în timp, deoarece de la cercetare pînă la depunerea cererii trece o anumită perioadă). Ele oferă informații despre domeniile de interes economic, despre activitatea de cercetare a diferitor persoane fizice și juridice etc., care pot fi utilizate pentru realizarea anumitor studii științifice și economice și pentru analizarea activității de inovare.

În scopul evidenței activității inventive a diferitor categorii de solicitanți, în primul rînd a instituțiilor din sfera C-D, începînd cu anul 2003, AGEPI monitorizează infrastructura cererilor de brevetare depuse. Astfel, în perioada 2003-2011 cele mai active s-au dovedit a fi instituțiile de învățămînt superior și cele din sfera C-D, care în ansamblu au depus 54% din cereri, urmate de persoanele fizice (42%), întreprinderi și organizații (4%).

Originea cererilor de brevetare a invențiilor este o sursă de informare privind interesul față de piața Republicii Moldova, și, implicit, privind potențialele investiții străine directe. Or, întreprinzătorii/investitorii străini obișnuiesc să-și asigure protecția afacerilor inclusiv prin asigurarea respectării drepturilor de PI. Din totalul cererilor de brevetare a invențiilor, care au parvenit prin procedura națională și prin Convenția Eurasiatică de Brevete (CEAB), 51% provin de la solicitanți străini, dintre aceștia doar 9,4% provin din țările membre ale OEAB¹⁰, iar 90,6% – din țările nemembre ale OEAB, inclusiv 56% – din țările membre ale Organizației Europene de Brevete (OEB), care include toate țările membre ale UE și alte 10 țări din Europa. Prin urmare, aplicarea mecanismelor Convenției Europene de Brevete (CEB) ar facilita în mare măsură accesul unor brevete europene puternice pe teritoriul țării noastre și, implicit, ar stimula atragerea investițiilor străine.

¹⁰ Țările membre OEAB: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Kirghizstan, Kazahstan, Federația Rusă, Tadjikistan, Turkmenistan, Republica Moldova (pînă la 26 aprilie 2012: prin [Legea nr.78 din 21 aprilie 2011](#) Republica Moldova a denunțat Convenția eurasiatică privind brevetele).

În condițiile economiei de piață, informația privind protecția mărcilor este, de asemenea, foarte relevantă pentru aprecierea situației referitoare la mediul concurențial, domeniile de interes economic, activitatea de întreprinzător, interesul investitorilor străini față de piața Republicii Moldova etc. Activitatea de înregistrare a mărcilor este destul de dinamică, mărcile

constituind cea mai mare parte a obiectelor de proprietate industrială pentru care se solicită protecție.

Prin procedura națională, în perioada 1993-2011 au fost depuse 32766 de cereri, inclusiv 19686 – de solicitanți naționali, iar 13080 – de solicitanți străini din 90 de țări. În acest sens, cele mai active țări sînt: Statele Unite ale Americii, Regatul Unit al Marii Britanii, Japonia, Elveția etc.

Prin procedura internațională, în aceeași perioadă au fost depuse 59576 de cereri privind înregistrarea internațională a mărcilor de către solicitanți din 71 de țări-membre ale Sistemului de la Madrid. În acest sens, cele mai active sînt: Germania, Elveția, Franța, Italia.

Pe de altă parte, mărcile aparținînd titularilor naționali sînt obiectele de PI cel mai bine protejate peste hotarele țării, doar prin Sistemul de la Madrid fiind depuse pînă la sfîrșitul anului 2011 cca 430 de cereri internaționale. Acest fapt este o dovadă a conștientizării mai bune de către producătorii autohtoni a importanței protecției DPI în țările destinate exportului.

O informație utilă pentru studiul pieței o constituie clasele de produse/servicii pentru care se solicită înregistrarea mărcilor: în cazul solicitanților naționali, aceasta reflectă activitatea producătorilor/prestatorilor de servicii locali, iar în cazul celor străini – interesul față de extinderea afacerilor în Republica Moldova.

Pentru studiul pieței sînt relevante și produsele pentru care se înregistrează desenele și modelele industriale, precum și originea cererilor. Astfel, prin procedura națională, în perioada 1993-2011 au fost depuse cereri de protecție a DMI de către solicitanți din 30 de țări, majoritatea absolută fiind din Republica Moldova, iar din țările străine cei mai activi au fost solicitanții din România, Federația Rusă, Statele Unite ale Americii, Ucraina și Franța.

Prin procedura internațională, în perioada 1994-2011 au fost depuse cereri de protecție a DMI de către solicitanți din 42 de țări, cele mai multe cereri provenind din Germania, Elveția, Franța, Italia, Grecia, Olanda și Belgia. Cele mai solicitate produse care încorporează DMI au fost ceasurile, îmbrăcămintea, articolele textile și cele de giuvaiergerie, diverse piese și accesorii ale instrumentelor de măsură, control și semnalizare etc.

În perioada de referință au fost eliberate 28093 de titluri de protecție pentru OPI depuse pe cale națională și a fost acordată protecție pentru 62341 de OPI depuse pe cale internațională și regională a Convenției Eurasiatice de Brevete (CEAB), adică în total au obținut protecție peste 90400 de OPI. La 31 decembrie 2011 erau valabile peste 74000 de OPI, dintre acestea circa 27% aparținînd titularilor naționali. Informația detaliată privind OPI protejate pe teritoriul Republicii Moldova este prezentată în tabelul 2.

Tabelul 2

**Protecția acordată OPI (1 ianuarie 1993 – 31 decembrie 2011)
și valabilitatea acestora pe teritoriul Republicii Moldova
(la data de 31 decembrie 2011)**

OPI	Calea națională		Calea internațională/regională		Total		
	Protejate	Valabile	Protejate	Valabile	Protejate	Valabile	%
Mărci	22262	18321	49398	46142	71660	64463	87,1
Invenții (inclusiv BSD)	4281	1140	6023	4016	10304	5156	7,0
DMI	1270	592	6107	2919	7377	3511	4,7
MU	184	42			184	42	0,1
SP	89	86			89	86	0,1

DO	7	7	813	787	820	794	1,0
Total:	28093	20188	62341	53864	90434	74052	100

Din datele prezentate se observă că doar 27% din brevetele eliberate pe cale națională sînt valabile. Or, menținerea în vigoare a brevetelor reprezintă un indicator important al valorii economice a acestora.

De menționat că titularii de brevete din sfera cercetare-inovare sînt scutiți de plata taxelor de menținere în vigoare a brevetelor pentru primii 5 ani. Astfel, numărul de brevete valide după 5 ani reprezintă un indicator relevant pentru aprecierea obiectivă a valorii lor economice. La 31 decembrie 2011 numărul acestora era de doar 324 de brevete (28% din cele valabile), 259 (80%) aparținînd titularilor naționali și 65 (20%) – titularilor străini. Titularii naționali care și-au menținut brevetele în vigoare mai mult de 5 ani se repartizează în modul următor: persoane fizice – 107 (41%), persoane juridice – 152 (59%), inclusiv 118 (46%) – organizații din sfera științei și inovării.

Un indice nu mai puțin relevant este și “vîrsta” medie a brevetelor valabile, care, de asemenea, este în corelație directă cu valoarea economică a acestora. Astfel, “vîrsta” medie a brevetelor eliberate prin procedura națională este de 6,2 ani, totodată “vîrsta” medie a brevetelor eliberate titularilor naționali constituie 5,4 ani, iar a brevetelor eliberate titularilor străini – 14,7 ani. Aceste cifre demonstrează interesul sporit al titularilor străini pentru menținerea în vigoare a brevetelor și după 5 ani.

Nu toate invențiile brevetate se implementează în producție, or datele despre acestea ar oferi cea mai prețioasă informație despre efectul economic al invențiilor, însă ele, din diverse motive, nu sînt reflectate adecvat în rapoartele statistice periodice.

Semnele distinctive, de origine și calitate, precum și designul industrial și specialitățile tradiționale garantate se integrează în activitatea economică mult mai intens și mai rapid.

Pentru Republica Moldova, care este o țară preponderent agrară, cu tradiții bogate în producerea vinurilor de calitate și a altor produse agricole și alimentare, precum și a celor artisanale, o importanță incontestabilă o au indicațiile geografice (IG) și denumirile de origine (DO). Aceste OPI reprezintă instrumente eficiente de marketing, potențialul cărora încă nu este valorificat pe deplin. Sistemul național de protecție a IG este în proces de consolidare.

În ansamblu, în perioada de pînă la 31 decembrie 2011 pe teritoriul Republicii Moldova erau protejate 794 de DO, inclusiv 7 – depuse prin procedura națională, 2 dintre care sînt DO autohtone “Ciumai” și “Românești”, pentru vinuri, 7 – sînt originare din Republica Cehă, iar 787 – din 20 țări membre ale Aranjamentului de la Lisabona privind protecția denumirilor de origine și înregistrarea lor internațională (1958), la care Republica Moldova este parte din 5 aprilie 2001. DO protejate pe teritoriul Republicii Moldova se referă la 21 de clase de produse ale Clasificării Internaționale a Produselor și Serviciilor (CIPS). În top se află DO pentru vinuri și alte băuturi alcoolice (circa 70%), urmate, la o distanță foarte mare, de produsele agricole și alimentare (cașcavaluri, brînzeturi, uleiuri vegetale, carne și produse din carne, produse de patiserie, fructe și legume, nuci, miere etc.), produsele artisanale și minerale etc.

2) Activitatea de înregistrare a obiectelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe

O importanță deosebită o are protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe. Deși înregistrarea operelor protejate prin legislația dreptului de autor este facultativă, în perioada de monitorizare (2005-2011) au fost înregistrate 2259 de asemenea obiecte. În topul general al înregistrărilor se află operele literare și științifice, totodată, pe parcursul ultimilor ani se observă

o tendință de modificare a infrastructurii înregistrărilor, care reflectă noile realități ale erei digitale și dezvoltarea industriilor culturale. Astfel, pe parcursul anului 2011 mai solicitate au fost operele audiovizuale, cele literare și cele de artă plastică (20%, 18% și, respectiv, 15% din numărul total al cererilor), urmate de operele științifice (12%), fonograme (11%) și operele muzicale (9%).

Pentru apărarea intereselor titularilor dreptului de autor și ai drepturilor conexe, pentru combaterea producerii și difuzării ilegale a exemplarelor de opere și fonograme, în Republica Moldova se utilizează sistemul marcajelor de control. Astfel, datele privind titularii marcajelor de control și marcajele de control eliberate reprezintă indici statistici relevanți privind valorificarea legală a operelor protejate prin legislația dreptului de autor.

Conform datelor din Registrul de stat al titularilor marcajelor de control, ținut și administrat de AGEPI, la sfârșitul anului 2011 numărul titularilor a atins cifra de 237, dintre ei doar 92 de titulari dețineau certificate valabile și pe parcursul anului respectiv doar 38 au solicitat eliberarea marcajelor de control.

În perioada 2003-2011 au fost eliberate peste 11 mil.73 mii de marcaje de control. Totodată, începând cu anul 2005, când s-au eliberat peste 2 mil. de marcaje de control, numărul acestora a fost în continuă scădere. Această diminuare este cauzată de dezvoltarea tehnologiilor informaționale, a Internetului și a posibilităților de accesare/descărcare a operelor în format digital, ceea ce a determinat înlocuirea treptată a unor suporturi materiale cu altele, de mare capacitate. Astfel, pe parcursul ultimilor 4 ani nu se mai solicită marcaje de control pentru casete video, iar în 2011 a scăzut brusc și numărul marcajelor de control pentru casete audio, acesta constituind doar 0,43% din numărul marcajelor de control eliberate.

3) Valorificarea drepturilor de proprietate intelectuală

Unicii indicatori monitorizați în mod sistematic cu referire la valorificarea DPI țin de transmiterea drepturilor asupra OPI și de gajarea acestora, înregistrate la AGEPI. Conform datelor statistice de referință pe ultimii 10 ani, cea mai mare parte a contractelor înregistrate se referă la cesiuni (87,5%), iar dintre OPI – la mărci (92%). Dat fiind faptul că înregistrarea contractelor de licență nu este obligatorie, starea reală de lucruri cu privire la valorificarea drepturilor de PI nu poate fi apreciată, lipsind și datele privind implementarea invențiilor brevetate și efectul lor economic.

4) Soluționarea litigiilor cu implicarea obiectelor de proprietate intelectuală

Datele statistice referitoare la litigiile cu implicarea OPI țin de 2 categorii: contestațiile examinate la Comisia de Contestații (CC) a AGEPI (în perioada 2005-2011) și litigiile examinate în instanțele judecătorești (în perioada 2003-2011). În ambele cazuri, majoritatea absolută a litigiilor au ca obiect mărcile – 92,5% și respectiv 88,7%. O pondere mult mai redusă au litigiile referitoare la invenții (2,2% și 6,3%) și la DMI (3,5% și 5,1%).

Începând din anul 2007, AGEPI publică pe site-ul său oficial informația referitoare la deciziile instanțelor de judecată pe cazurile de PI, însă nu toate deciziile sînt comunicate AGEPI, de regulă, doar cele în care Agenția este parte în proces.

5) Protecția drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră

Conform informației oferite de Serviciul Vamal, în perioada 2002-2011 au fost depuse 282 de cereri de intervenție a organului vamal privind protecția drepturilor de PI la frontieră, din 2004 înregistrându-se o creștere continuă a acestei activități.

În același timp, începând cu 2007, Serviciul Vamal monitorizează numărul de OPI care beneficiază de protecție, dat fiind că printr-o singură cerere poate fi solicitată protecția mai multor OPI. În raport cu anul 2010, în 2011 s-a înregistrat o creștere de 2,4 ori a numărului de

OPI cărora li se aplică protecție la frontieră, majoritatea absolută fiind mărci. În 2011 s-a înregistrat o creștere considerabilă a numărului de OPI ce aparțin titularilor străini (de la 77 la 323), fapt care atestă sporirea încrederii acestora ca rezultat al consolidării capacităților Serviciului Vamal în domeniul PI.

Pe parcursul anului 2011 s-au înregistrat 29 de rețineri de mărfuri în baza art.302 (procedura *ex-officio*) sau 304 (în baza cererii de intervenție a SV) ale [Codului vamal](#) al Republicii Moldova. Astfel, din cele 29 de rețineri de produse, efectuate în urma notificărilor adresate de titularii de drepturi către Serviciul Vamal, au fost confirmate mai multe cazuri de produse contrafăcute. În comparație cu anul 2010, numărul cazurilor de reținere în baza procedurii *ex-officio* și a cererilor de intervenție a crescut de 2,4 ori.

6) Activități de promovare a Sistemului de proprietate intelectuală

Promovarea Sistemului de PI are drept scop ridicarea gradului de conștientizare a societății cu privire la importanța protecției și respectării DPI. În acest scop, pentru diferite categorii de beneficiari se organizează: diverse seminare tematice (naționale, regionale, cu participare internațională); activități de diseminare a informației în cadrul expozițiilor naționale și internaționale și prin intermediul emisiunilor radio și TV, a conferințelor de presă; editarea de lucrări metodice și de popularizare a domeniului de PI; concursuri; manifestări de amploare consacrate PI etc.

Majoritatea activităților menționate sînt organizate de AGEPI în comun cu diverse autorități ale administrației publice centrale, instituții și organizații din sfera științei și inovării și universități, precum și în baza acordurilor de colaborare. Pe parcursul perioadei 2003-2011, anual, au fost organizate în medie circa 200 de asemenea activități.

Pregătirea cadrelor în domeniul PI este o preocupare majoră a AGEPI și se efectuează în cadrul cursurilor de consilieri în domeniul PI, cu o durată de 162 de ore, și cursurilor de evaluatori ai obiectelor de proprietate intelectuală, cu o durată de 164 de ore.

7) Prestarea serviciilor de specialitate în domeniul proprietății intelectuale

Paralel cu serviciile cu semnificație juridică ce țin de brevetarea/înregistrarea și protecția OPI, AGEPI prestează un șir de servicii de specialitate în domeniul PI. Principalele servicii de acest tip se referă la acordarea consultațiilor și efectuarea cercetărilor documentare tematice pentru diverse OPI. Începînd cu anul 2009 a fost introdus un nou tip de servicii de specialitate – prediagnoza PI, despre care s-a menționat mai sus, la pct.1.5.

Pe parcursul perioadei 2003-2011 numărul de servicii prestate a crescut continuu, atingînd în anul 2011 circa 13000. Majoritatea dintre acestea (92%) se referă la acordarea consultațiilor.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale, un rol tot mai important în prestarea serviciilor AGEPI îl are site-ul <http://agepi.gov.md/>, elaborat și lansat în anul 1998, în anii 2004 și 2011 fiind elaborate noi formate ale acestuia.

Odată cu extinderea accesului la Internet, tot mai mulți utilizatori accesează informațiile din domeniul PI plasate pe site-ul AGEPI, avînd acces gratuit on-line la informația actualizată, inclusiv la Buletinul Oficial de Proprietate Industrială (BOPI) și la bazele de date “Invenții”, “Mărci”, “Soiuri de plante”, “Design Industrial” și “Rezultate științifice”. Astfel, în perioada ianuarie-martie 2012, au fost înregistrate 243950 de vizualizări ale site-ului (în medie cîte 2710 pe zi) și circa 111 mii de vizitatori, dintre aceștia 102256 fiind vizitatori noi.

1.9. Analiza SWOT a Sistemului național de proprietate intelectuală

În urma analizei situației curente, prezentate în punctele 1.1.-1.8., au fost evidențiate punctele tari și punctele slabe ale Sistemului național de PI, care depind de factorii interni, precum și oportunitățile ce pot favoriza, dar și amenințările ce pot afecta dezvoltarea acestuia,

care țin de factorii externi. Rezultatele analizei sînt reflectate în matricea SWOT, prezentată mai jos.

Matricea SWOT

Puncte forte (strengths)	Puncte slabe (weaknesses)
<ul style="list-style-type: none"> • Cadrul legislativ de PI armonizat cu normele internaționale în domeniu și cu acquis-ul comunitar; • Susținerea politică a domeniului de PI; • Gradul înalt de integrare în organismele internaționale și regionale din domeniul PI; • Calitatea de membru a Republicii Moldova la un număr mare de tratate internaționale și regionale din domeniul PI; • Existența unui organ de coordonare între instituțiile cu responsabilități în domeniul PI (CNPI); • Gradul înalt de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și de acoperire cu rețeaua Internet a întregului teritoriu al țării; • Unificarea instituțională a proprietății industriale cu dreptul de autor și drepturile conexe; • Oficiul de PI (AGEPI) performant din punct de vedere administrativ, profesional, logistic și tehnic, cu o imagine bună în țară și peste hotare; • Colaborarea eficientă a AGEPI cu organizațiile internaționale și regionale în domeniul PI, cu oficiile de specialitate din alte țări și cu instituțiile cu responsabilități în domeniul PI din țară, cu comunitatea de afaceri, mediul academic și universitar; • Suportul din partea OMPI, OEB, UE etc.; • Activitatea intensă de școlarizare în domeniul PI și de promovare a acestuia în mediul de afaceri, sfera C-D, universități, organizații neguvernamentale, societatea civilă etc.; • Gradul înalt de transparență decizională: informarea și consultarea publicului larg pe marginea proiectelor de acte normative elaborate, discutarea și promovarea acestora etc. • Oferirea accesului on-line gratuit la BD pe diverse OPI; • Infrastructura de PI dezvoltată, existența corpului de mandatarî autorizați, de evaluatori în PI, de consilieri în domeniul PI; • Dezvoltarea infrastructurii inovaționale; • Potențialul de cercetare-dezvoltare înalt; • Condițiile naturale și climaterice favorabile pentru dezvoltarea mai multor tipuri de produse cu valoare adăugată înaltă (IG, DO, STG). 	<ul style="list-style-type: none"> • Condițiile economice dificile; • Nivelul insuficient de cultură în domeniul PI la scara întregii societăți, ceea ce generează un grad înalt de contrafacere și piraterie, un număr mare de cazuri de concurență neloială, depunere cu rea-credință a unor cereri de înregistrare a OPI etc.; • Capacitățile instituționale insuficiente ale instituțiilor cu responsabilități în domeniul PI; • Comunicarea insuficientă între instituțiile cu responsabilități în domeniul PI; • Lipsa unei Baze de Date comune AGEPI – Ministerul Afacerilor Interne – Serviciul Vamal etc. în domeniul proprietății intelectuale; • Utilizarea insuficientă a potențialului de inovare a OPI, implementarea slabă a invențiilor brevetate; • Nivelul insuficient de dezvoltare a transferului tehnologic; • Utilizarea insuficientă a potențialului PI de către IMM-uri; • Potențialul economic redus al invențiilor brevetate, fapt ce conduce la un număr mic de brevete menținute în vigoare după 5 ani; • Gradul scăzut de brevetare a invențiilor autohtone peste hotare; • Lipsa în cadrul AGEPI a unei subdiviziuni de management al calității; • Lipsa unui sistem de depunere on-line a cererilor de înregistrare a OPI și de achitare on-line a taxelor de protecție a OPI; • Lipsa raportării periodice a indicatorilor statistici ai activității inovative; • Dezvoltarea insuficientă a serviciilor de consultanță și informaționale în domeniul PI; • Decalajul excesiv între activitatea de brevetare/înregistrare a OPI a solicitanților din municipiul Chișinău și din alte localități; • Activitatea scăzută a Asociației mandatarilor autorizați; • Lipsa integrării educației privind proprietatea intelectuală în Sistemul național de învățămînt; • Managementul neadecvat al activităților de elaborare, protecție și valorificare a creațiilor intelectuale; • Lipsa informațiilor detaliate despre piața OPI și evoluția ei.
<p style="text-align: center;">Oportunități (opportunities)</p>	<p style="text-align: center;">Amenințări (threats)</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Politica statului orientată spre integrarea Republicii Moldova în spațiul european; • Extinderea efectelor brevetului european pe teritoriul Republicii Moldova și aderarea la OEB; 	<ul style="list-style-type: none"> • Instabilitatea politică; • Criza economică mondială; • Fragmentarea Sistemului național de PI ca urmare a reformării sectoriale;

<ul style="list-style-type: none"> • Creșterea investițiilor străine directe în economie; • Extinderea programelor de dezvoltare din partea OMPI, OEB, UE, Oficiul pentru Armonizare în Piața Internă (OAPI) etc.; • Accesarea programelor și fondurilor europene pentru dezvoltarea capacităților Sistemului național de PI; • Crearea unei instanțe judecătorești specializate; • Crearea centrelor comune de informare; • Crearea sistemului informațional unic în domeniul PI; • Preluarea celor mai bune practici de management al PI de către titularii de drepturi de la partenerii străini; • Crearea unui regim stimulator pentru dezvoltarea sferei C-D, implementarea inovațiilor și protecția PI în străinătate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Crearea unui mecanism unic de taxe pentru serviciile acordate de instituțiile publice; • Schimbarea procedurii de examinare a cazurilor de PI în instanțele de fond; • Posibilitățile reduse ale statului în domeniul finanțării investițiilor în infrastructura de inovare; • Concurența acerbă pe piețele externe de desfacere pentru produsele moldovenești tradiționale; • Pasivitatea/neimplicarea titularilor de drepturi în acțiunile de apărare a drepturilor de PI; • Dezinteresul societății civile față de fenomenele de contrafacere și piraterie, neimplicarea sa în combaterea acestor fenomene.
--	---

1.10. Definirea problemelor care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea Strategiei

Prezenta Strategie își propune o abordare complexă, multidisciplinară și echilibrată a problemelor ce țin de domeniul PI, bazată pe un grad înalt de cooperare interdepartamentală, interdisciplinară și intersectorială la toate nivelurile, menită să consolideze Sistemul Național de PI.

Paralel cu descrierea detaliată a situației curente privind Sistemul național de proprietate intelectuală, expusă în pct.1.1.-1.8 și ca urmare a analizei SWOT prezentate în pct.1.9 al Capitolului prezent, au fost evidențiate mai multe probleme (puncte slabe) ce persistă în domeniul proprietății intelectuale, inclusiv amploarea și gravitatea acestora. Problemele respective sînt atît de ordin instituțional (privind capacitățile, funcționalitatea și interacțiunea dintre diferitele organisme), cît și sistemic (privind procesele de creare, protecție și valorificare a obiectelor de PI, de inovare, de informare etc.).

Principalele probleme cu care se confruntă Sistemul Național de PI și care necesită implicarea Guvernului prin aplicarea Strategiei sînt următoarele:

- lipsa mecanismelor eficiente de stimulare a muncii intelectuale și a activității inovative;
- utilizarea extrem de redusă și ineficientă a potențialului PI de către mediul de afaceri, în special IMM-uri, precum și în promovarea exporturilor și a imaginii favorabile a țării peste hotare;
- protecția insuficientă a OPI în țările destinate exportului și lipsa instrumentelor de susținere a brevetării invențiilor autohtone în străinătate;
- lipsa unor mecanisme de susținere și dezvoltare a pieței OPI;
- dezvoltarea insuficientă a sistemului național de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate, neutilizarea potențialului competitiv și avantajelor economice multiple ale acestuia;
- gradul insuficient de valorificare a proprietății intelectuale, a cunoștințelor tradiționale, a folclorului și a patrimoniului cultural imaterial, inclusiv de protecție și păstrare a acestora;
- capacitățile instituționale reduse ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de PI;
- nivelul înalt al pirateriei și contrafacerii, lipsa unor măsuri consolidate și a unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a acestor fenomene;
- implicarea slabă a titularilor OPI în acțiunile de apărare a DPI;

nivelul scăzut al cunoștințelor și al culturii în domeniul PI, lipsa în Sistemul național educațional a unor discipline de PI cu conținut adaptat pentru fiecare nivel: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar și postuniversitar.

Soluționarea problemelor menționate impune un set de obiective, domenii prioritare de acțiune și măsuri pentru realizarea viziunii strategice a Sistemului național de PI – aceea de a deveni un instrument fundamental pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a Republicii Moldova. Realizarea acestor deziderate necesită implicarea și eforturile susținute din partea tuturor actorilor implicați în Sistemul național de PI, menționați în compartimentul 1.2 din Capitolul I al prezentei Strategii, în baza unor planuri de acțiuni concrete aprobate de Guvern. Obiectivele Strategiei, măsurile și acțiunile specifice în vederea realizării acestora sînt concretizate în capitolele ce urmează.

Capitolul II

MISIUNEA, VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE GENERALE ALE STRATEGIEI

Viziunea strategică: Proprietatea intelectuală trebuie să devină un instrument fundamental în crearea unui mediu favorabil inovării, creativității și liberei concurențe, pentru dezvoltarea economică, socială și culturală a Republicii Moldova.

Misiunea strategică: Dezvoltarea și consolidarea unui cadru juridic, instituțional și social adecvat pentru crearea, protecția, gestionarea și valorificarea pleneră a potențialului proprietății intelectuale, care să corespundă standardelor internaționale și să contribuie la dezvoltarea unei economii naționale competitive, bazate pe cunoaștere și inovare.

Caracterul complex și multifuncțional al proprietății intelectuale, implicarea sa în toate domeniile vieții economice, științifice, culturale și sociale a țării condiționează, pe de o parte, necesitatea unei abordări sistematice atît din punct de vedere juridic, cît și instituțional, iar pe de altă parte, gestionarea corectă a acesteia creează oportunitatea de a obține efecte sinergice pozitive în diverse domenii și de a stimula creativitatea, inovația și creșterea economică a țării.

În contextul dat, este necesar să se realizeze un șir de măsuri adecvate pentru integrarea progresivă a PI în toate sferile activității economice, științifice, culturale și sociale a Republicii Moldova. Obiectivele generale în acest sens sînt următoarele:

1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice.

2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea sa cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte.

3. Dezvoltarea și modernizarea sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale.

4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de PI, dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei.

5. Promovarea și dezvoltarea unei culturi înalte în materie de PI, sensibilizarea și conștientizarea publicului larg cu privire la rolul PI și sporirea interesului față de protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală.

6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul PI și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european.

Obiectivele generale sînt detaliate în vederea implementării lor prin obiective specifice care, la rîndul lor, se realizează prin măsuri și acțiuni specifice.

Capitolul III

MĂSURI SPECIFICE ÎN VEDEREA REALIZĂRII STRATEGIEI

Obiectivul general 1. Încurajarea creării, protecției și utilizării proprietății intelectuale ca instrument-cheie în crearea condițiilor pentru tranziția țării la modelul inovațional al creșterii economice

Obiectivul specific 1.1. Sporirea rolului proprietății intelectuale și al inovării în dezvoltarea țării

Epuizarea resurselor naturale disponibile, diminuarea ritmurilor creșterii economice și acutizarea luptei concurențiale au accelerat semnificativ necesitatea elaborării unor noi căi de dezvoltare. Acest proces, însoțit de globalizarea tuturor activităților umane, a condus la conștientizarea rolului exclusiv al cunoștințelor și al inovării în elaborarea noilor soluții de dezvoltare bazate pe tehnologii avansate, direcționate spre edificarea societății bazate pe cunoaștere, diminuarea consumului de resurse naturale și crearea avantajelor competitive. În mod deosebit, aceste deziderate sînt actuale pentru Republica Moldova, care este extrem de vulnerabilă în ceea ce privește resursele energetice, dar și la capitolul competitivității internaționale a produselor și serviciilor.

Transformarea cunoștințelor și a inovării în principala forță motrice a creșterii economice și a ocupării forței de muncă a condus la faptul că, actualmente, guvernele tuturor țărilor dezvoltate sînt preocupate de accelerarea creării și valorificării diverselor produse ale activității intelectuale. Acest fapt se reflectă în promovarea tehnologiilor și produselor noi, a căror aplicare asigură avantaje competitive prin majorarea valorii adăugate de proveniență scientintensivă și prin susținerea imaginii pozitive a țării în exterior.

Caracterul complex și multidimensional al valorificării produselor intelectuale și a inovațiilor demonstrează că acest proces se poate solda cu succese doar în condițiile unei economii ce funcționează în baza principiilor veritabile ale pieței și ale proprietății private. Doar aplicarea acestor principii poate încuraja în mod firesc elaborarea și implementarea creațiilor intelectuale de către sectorul privat.

Totodată, dinamismul dezvoltării tehnologice a societății moderne nu admite axarea politicilor de motivare a procesului de inovare în mod exclusiv pe așteptările privind formarea unui mediu concurențial favorabil ce ar încuraja sectorul privat în valorificarea produselor intelectuale. O astfel de stare ar putea conduce la o stagnare a dezvoltării tehnologice. Este necesară promovarea și încurajarea de către stat a activităților de elaborare și valorificare a OPI. Cele mai importante modalități în acest sens sînt consolidarea infrastructurii proprietății intelectuale și asigurarea funcționalității ei, perfecționarea mecanismului de susținere financiar-economică a activității de inovare, asigurarea unui management adecvat al proprietății intelectuale, extinderea pieței OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- încurajarea formării unui climat inovațional favorabil, fundamentat pe valorile societății bazate pe cunoaștere și pe utilizarea eficientă a proprietății intelectuale;
- edificarea unui mediu concurențial matur, capabil să contribuie la investițiile în crearea și valorificarea produselor intelectuale inovative prin fundamentarea realistă a ratelor medii ale rentabilității în activitățile economice tradiționale;
- promovarea parteneriatelor dintre industrie și sfera C-D, dintre sectorul public și cel privat în scopul stimulării investițiilor private în cercetare, protecția DPI și inovare;

- crearea cadrului necesar pentru transformarea inovării în condiția majoră a creșterii competitivității și stimularea utilizării potențialului proprietății intelectuale ca instrument de obținere a avantajelor concurențiale;

- asigurarea corelației optime dintre reglementarea administrativă și cea bazată pe mecanismele de piață a modalităților de încurajare a activității intelectuale.

Obiectivul specific 1.2. Sporirea capacităților de inovare ale instituțiilor de cercetare, ale centrelor universitare și ale mediului de afaceri

Elaborarea de noi informații, cunoștințe și invenții reprezintă punctul de pornire al procesului inovațional, a cărui componentă fundamentală este creativitatea. Principalii generatori ai cunoștințelor și inovațiilor în Republica Moldova sînt: instituțiile de cercetare academice și de ramură; centrele universitare cu profil tehnic, în domeniul științelor exacte și științelor naturii; mediul de afaceri; inventatorii și oamenii de creație artistică și tehnică, în calitate de persoane fizice.

Valorile economiei de piață, oportunitatea de încadrare a sectorului privat în activitățile de inovare, impun tot mai intens necesitatea axării C-D și a inovării pe cererea din partea sectorului de producție al economiei naționale, pe nevoile reale ale societății.

Obiectivul protecției drepturilor de PI pentru universități trebuie să fie orientat spre încurajarea aplicării economice a rezultatelor activității de cercetare și a cunoștințelor generate, în beneficiul publicului și pentru a crea valoare, pentru a face funcția de cercetare mai atractivă și mai bine promovată.

Managementul PI trebuie să devină un instrument eficient pentru maximizarea beneficiilor provenite din utilizarea rezultatelor activității intelectuale. Pentru aceasta este necesară evaluarea rezultatelor științifice obținute în cadrul universităților pentru a identifica rezultatele cercetărilor cu potențial comercial, a elabora strategia de protecție a drepturilor de PI, a găsi parteneri industriali potriviți și a negocia contractele corespunzătoare cu aceștia.

Încurajarea activității de inovare a sectorului privat trebuie să se bazeze pe principiile economiei de piață. Protecția adecvată a DPI trebuie să devină un instrument de politică pentru atragerea investițiilor private în activitatea de inovare, cu beneficiile sale pentru societate, generatoare de stimulente sociale optime privind activitatea inovatoare a sectorului privat. La rîndul său, mediul de afaceri trebuie să devină un factor-cheie în generarea de inovații și cel mai important consumator al acestora, astfel încît scopul suprem al procesului inovațional să consistă în valorificarea eficientă a inovațiilor de către antreprenoriat.

Este necesară încurajarea în continuare a creației intelectuale individuale, atît în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe, cît și în cel al proprietății industriale, inclusiv al invențiilor.

Orice efort de încurajare a elaborării unor cunoștințe noi, inclusiv a invențiilor, urmează a fi însoțit de acțiuni de motivare a protecției lor juridice în calitate de OPI, ceea ce creează condiții de valorificare a acestora adecvate economiei de piață.

Specificul dezvoltării inovaționale a Republicii Moldova, în calitate de țară mică cu un potențial inovativ fragmentat, impune oportunitatea de a încuraja implementarea tehnologiilor și produselor noi, indiferent de originea acestora, și necesitatea brevetării invențiilor autohtone în străinătate.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- atragerea investițiilor sectorului privat în cercetare, inovare și protecție a proprietății intelectuale;

- dezvoltarea capacităților unităților publice de cercetare, întreprinderilor, mediului de afaceri privind managementul proprietății intelectuale;
- extinderea cererii de cercetare-dezvoltare-inovare prin sporirea potențialului de absorbție a inovațiilor de către mediul de afaceri;
- crearea cadrului necesar în vederea sporirii capacităților de C-D și de valorificare a DPI ale instituțiilor de cercetare, centrelor universitare și mediului de afaceri;
- elaborarea și aprobarea unor modalități de susținere a brevetării invențiilor în străinătate.

Obiectivul specific 1.3. Extinderea rolului proprietății intelectuale în promovarea comerțului și în atragerea investițiilor. Protecția și utilizarea adecvată a semnelor distinctive, de origine și calitate, a designului industrial și a specialităților tradiționale garantate

În condițiile economiei de piață, obiectele de proprietate industrială protejate adecvat, în special semnele distinctive (mărcile, numele comerciale, numele de domeniu), de origine și calitate (indicațiile geografice și denumirile de origine), precum și designul industrial și specialitățile tradiționale garantate reprezintă instrumente valoroase ale marketingului, care îndeplinesc funcții specifice de stimulare a concurenței, dezvoltare a competitivității, promovare a comerțului și atragere a investițiilor.

Activitatea economică depinde în mare măsură de prezența pe piață a unor mărci puternice, cu o notorietate avansată, inclusiv la nivel internațional, și cu un nivel de protecție adecvat. Mărcile sînt actualmente principalele modalități de promovare a imaginii întreprinderilor, produselor și serviciilor în mediul consumatorilor. Ele trebuie să devină un factor important în formarea unui mediu concurențial sănătos.

Luînd în considerare potențialul Republicii Moldova de a produce o gamă largă de produse cu calități deosebite, caracteristici sau reputație atribuite originii lor geografice, condițiilor naturale și/sau etnografice specifice (climă, componența apei, solului etc.) sau care sînt datorate tradițiilor cultural-etnografice și profesionale practicate doar de localnicii zonei respective, este necesar de accelerat procesul de recunoaștere și protecție a indicațiilor geografice și a denumirilor de origine, precum și a specialităților tradiționale garantate, atît pe plan național, cît și internațional.

În condițiile mondializării comerțului, potențialul obiectelor de PI, în primul rînd al mărcilor și indicațiilor geografice, trebuie utilizat în scopul promovării imaginii favorabile a țării (brandingul de țară). O posibilă soluție în acest sens ar fi efectuarea unor activități de rebranding pentru promovarea imaginii pozitive a Republicii Moldova în străinătate, însoțită de măsuri complexe de susținere a acesteia, pe de o parte, și de îmbunătățirea imaginii pozitive a produselor/serviciilor moldovenești prin promovarea brandului de țară, pe de altă parte.

Odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale și a comerțului electronic, a crescut semnificativ utilizarea semnelor distinctive în mediul digital. În scopul prevenirii litigiilor ce pot apărea în cazul înregistrării unor mărci în calitate de nume comerciale sau nume de domeniu și viceversa, se impune oportunitatea coordonării activităților de înregistrare a acestora.

Designului industrial îi revine un rol important în dezvoltarea producției industriale, a comerțului, a unui mediu puternic concurențial și a IMM-urilor inovative. El trebuie să devină un instrument puternic în scopul diversificării gamei de produse și satisfacerii cerințelor dinamice impuse de consumatori.

În scopul diversificării gamei de produse/servicii și al extinderii ariei geografice de export al produselor din Republica Moldova, trebuie utilizat în deplină măsură potențialul competitiv al

instrumentelor de PI – al mărcilor, ca semne distinctive, al indicațiilor geografice și denumirilor de origine ca indicatori ai originii și calității, al specialităților tradiționale garantate, ca produse legate de tradițiile poporului, precum și al designului industrial – care contribuie la creșterea competitivității produselor și valorii adăugate a acestora.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- diseminarea cunoștințelor privind rolul semnelor distinctive și al designului industrial în încurajarea concurenței, creșterea competitivității, promovarea comerțului și atragerea investițiilor;

- atragerea mai activă a PI, în special a mărcilor și indicațiilor geografice, în crearea, dezvoltarea și promovarea imaginii pozitive a țării în străinătate;

- promovarea brandului de țară în vederea îmbunătățirii imaginii produselor/serviciilor moldovenești;

- crearea premiselor de diminuare a riscurilor de contrafacere a produselor/serviciilor și de concurență neloială prin sporirea eficienței protecției semnelor distinctive și a designului industrial;

- elaborarea de recomandări în vederea avansării procesului de înregistrare și utilizare a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate;

- instituirea unor mecanisme de coordonare a activităților de protecție și de utilizare a semnelor distinctive în mediul digital și în calitate de nume comerciale.

Obiectivul specific 1.4. Sporirea rolului dreptului de autor și al drepturilor conexe în dezvoltarea culturii, industriilor culturale și tehnologiilor informaționale

Specificul protecției obiectelor dreptului de autor și ale drepturilor conexe în raport cu protecția proprietății industriale, caracterul extrem de neomogen al componentelor acestor drepturi, dinamismul dezvoltării tehnologiilor informaționale, în special a celor de multiplicare și difuzare a operelor, precum și complexitatea procesului de gestiune a valorificării acestora, determină necesitatea unor activități continue și sistematice de sporire a performanțelor în asigurarea protecției, valorificării eficiente și combaterii pirateriei. În contextul dat, atât la nivel internațional, cât și național domeniul proprietății intelectuale are destule restanțe în materie de asigurare a protecției obiectelor dreptului de autor, în special în mediul digital.

Luând în considerare ponderea mereu crescândă în formarea PIB-ului și bugetului public a industriilor culturale și a tehnologiilor informaționale, activitatea cărora ține de domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe, este extrem de importantă crearea condițiilor favorabile pentru încurajarea activității de creație, asigurarea unei protecții eficiente a operelor respective și a remunerării echitabile și motivaționale a autorilor.

Pentru a asigura buna lor funcționare, precum și pentru a reflecta în mod transparent, onest și imparțial activitățile lor, organizațiile de gestiune colectivă urmează să depună eforturi susținute în vederea creării web site-urilor accesibile și atractive, care să conțină:

listele autorilor sau interpreților autohtoni pe care îi reprezintă, actualizate cel puțin o dată pe an, în scopul identificării eventualilor moștenitori, în cazurile de deces ale titularilor de drepturi, și repartizării remunerației de autor convenite;

informația cu privire la deciziile adoptate, în special la cele referitoare la majorarea tarifelor și stabilirea comisionului reținut, modalitatea de determinare a încasărilor pentru fondul social de ajutorare materială și pentru fondul de promovare a intereselor membrilor organizațiilor de gestiune colectivă;

informația privind colectarea și distribuirea remunerației, comisionul reținut, modalitatea de verificare a gestiunii economice și financiare de către membrii organizațiilor de gestiune colectivă, alte informații de interes public.

Ținând cont de principiile de administrare a drepturilor patrimoniale în vederea colectării și distribuirii remunerației de autor, urmează să fie consolidată capacitatea instituțională a organizațiilor de gestiune colectivă, precum și colaborarea lor cu alte organizații de acest gen. De asemenea, necesită a fi instituite relații de cooperare cu organele de stat cu atribuții în domeniul respectării dreptului de autor și a drepturilor conexe, precum și cu organele de drept care asigură aplicarea normelor legale.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- continuarea procesului de modernizare a domeniului dreptului de autor și drepturilor conexe;
- crearea mecanismelor necesare în vederea sporirii nivelului de respectare a prevederilor legislației în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe în mediul digital;
- elaborarea de recomandări și acordarea asistenței privind perfecționarea activității de gestiune colectivă a drepturilor de autor și conexe, consolidarea capacităților funcționale și a celor de conlucrare ale organizațiilor de gestiune colectivă din țară cu organizațiile de profil din străinătate;
- încurajarea activităților de conservare și protecție a folclorului și a patrimoniului cultural național;
- organizarea campaniilor de informare a publicului în vederea avansării procesului de prevenire și contracarare a fenomenelor de piraterie și contrafacere.

Obiectivul specific 1.5. Modernizarea instrumentelor de valorificare și promovare a proprietății intelectuale.

În societatea modernă, principalele rezerve ale dezvoltării economice sînt concentrate pe valorificarea eficientă a factorilor imateriali ce țin de domeniul proprietății intelectuale. Produsele intelectuale trebuie să devină obiecte ale relațiilor de piață și surse potențiale ale unor venituri importante. Acest fapt impune necesitatea asigurării unui management adecvat al activităților de elaborare, protecție și valorificare a creațiilor intelectuale. Riscurile legate de pierderea drepturilor asupra OPI, prejudiciile cauzate de utilizarea lor ilicită sporesc actualitatea unui management eficient al proprietății intelectuale.

Stimularea valorificării de către sectorul real al economiei naționale a OPI, în special a invențiilor, impune utilizarea unor motivații aplicate selectiv pentru susținerea activității întreprinderilor inovative.

Rezultatele cercetărilor, în majoritatea cazurilor, nu se implementează, deseori apar dificultăți în finanțarea protecției acestora în calitate de OPI. Unele instituții nu au cunoștințe privind potențialul economic al produselor intelectuale create și, fără această cunoaștere, este dificil de a atrage investițiile necesare pentru protecția și valorificarea lor.

Un important indice al integrării proprietății intelectuale în circuitul economic în condițiile economiei de piață sînt indicatorii pieței obiectelor de proprietate intelectuală. În scopul avansării procesului de integrare a OPI în activitățile economice, este necesară dezvoltarea pieței interne a OPI, în special a inovațiilor, care în prezent este doar la faza de constituire.

Pentru a spori nivelul de capitalizare a proprietății intelectuale este necesar de a stimula încadrarea acesteia în relațiile de piață, inclusiv prin utilizarea valorii OPI în calitate de contribuție la formarea capitalului social al societăților comerciale sau includerea acestor valori

în capitalurile sociale ale întreprinderilor funcționale, ceea ce va contribui la o evaluare mai adecvată a activelor corporative în Republica Moldova.

Este necesar, după modelul țărilor cu economii inovative și cultură inovațională avansată, de dezvoltat criterii și parametri de inovare care pot fi utilizați pentru a evalua progresele înregistrate și, de asemenea, pot furniza informații care urmează să fie utilizate atunci când se fac topurile inovării sau se acordă premii pentru întreprinderile individuale inovative, inclusiv criterii de atribuire a calificativului “întreprindere inovativă”. În calitate de astfel de criterii, de regulă, se utilizează ponderea producției inovaționale în volumul global al acesteia care, la rândul ei, implică necesitatea unei definiții a producției respective. La nivel național, în calitate de criterii de inovare se utilizează ponderea produsului inovațional în PIB, în export și în consumul intern.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- asigurarea mobilității colectivelor de cercetare prin cooperarea instituțiilor și cercetătorilor din diverse sfere și domenii pentru realizarea în comun a unor proiecte inovaționale concrete;

- antrenarea sectorului privat în extinderea infrastructurii inovării prin încurajarea creării centrelor de consulting, informaționale, de transfer tehnologic etc.;

- încurajarea absorbției tehnologiilor avansate din străinătate în baza facilitării leasingului acestora, motivarea protecției invențiilor autohtone în alte țări, atragerea investițiilor străine în sectorul C-D-I etc.;

- asigurarea accesului mediului de afaceri la rezultatele cercetărilor finanțate din surse bugetare;

- elaborarea și aprobarea unor criterii adecvate privind atribuirea calificativelor “întreprindere inovativă”, “tehnologie avansată”, “produs nou (inovativ)”;

- aplicarea unor indicatori de progres ai inovării compatibili cu cei utilizați în UE: ponderea întreprinderilor inovative, ponderea produselor inovative în export, în PIB, în producția globală a întreprinderii etc.;

- încurajarea procesului de formare și extindere a pieței produselor intelectuale, crearea condițiilor pentru monitorizarea acesteia, atragerea invențiilor create din sursele bugetare și a know-how-ului în relațiile de piață;

- creșterea capacității de identificare a activelor imateriale ale întreprinderilor și a gradului de încadrare a acestora în bilanțurile contabile;

- susținerea activității de capitalizare a OPI prin eliminarea barierelor din calea includerii valorii lor în activele corporative și estimarea adecvată a acestora;

- adoptarea și asigurarea aplicării unor instrumente financiare eficiente de susținere și motivare a activităților de inovare (credite preferențiale, fonduri venture, facilități fiscale etc.).

Obiectivul specific 1.6. Încurajarea utilizării proprietății intelectuale de către întreprinderile mici și mijlocii

Consolidarea avantajelor competitive ale IMM într-o perspectivă durabilă este posibilă doar în condițiile utilizării potențialului enorm oferit de domeniul proprietății intelectuale în condițiile societății bazate pe cunoaștere, ale promovării tehnologiilor avansate, implementării unor produse și servicii noi. Pentru IMM dezvoltarea inovațională deseori poate fi unica cale de supraviețuire. Totodată, IMM au cel mai mult nevoie de susținere în promovarea valorificării proprietății intelectuale și a inovării, în special. Acest fapt reiese atât din capacitățile reduse de finanțare ale IMM, cât și din lipsa unor echipamente performante de cercetare, iar în cele mai multe cazuri – și a competențelor profesionale în unele domenii. Deseori managementul IMM nu

apreciază la justa valoare prioritățile valorificării OPI și avantajele concurențiale ce pot fi obținute din aplicarea acestora. Prin urmare, infrastructura proprietății intelectuale, inclusiv cea inovațională, trebuie să fie destinată în primul rând activității IMM.

Potențialul de inovare al IMM este enorm și se bazează pe crearea și valorificarea PI. Specificul acesteia constă în caracterul său universal, fiind concomitent generată și valorificată atât în cadrul marilor corporații, cât și în cel al întreprinderilor mici și mijlocii. Mai mult decât atât, pentru multe sfere de activitate, bazate pe creativitate și inovare, businessul mic dispune de un șir de priorități, cele mai evidente dintre acestea fiind următoarele:

- IMM asigură, de regula, condiții mult mai favorabile activității de creație, care dispune de un caracter pur individual și este în disonanță cu tendințele de birocratizare și ierarhizare excesivă, caracteristice întreprinderilor mari;

- în IMM inventatorul, proprietarul și managerul reprezintă deseori aceeași persoană, fapt ce elimină contradicțiile caracteristice gestiunii corporative;

- noile tehnologii informaționale creează pentru IMM condiții de activitate care anterior erau accesibile doar marilor corporații.

În condițiile în care implementarea inovațiilor a devenit un factor determinant al creșterii economice, iar prioritățile IMM s-au manifestat pe deplin în activitățile economice practice, încurajarea dezvoltării acestora pe calea inovațională a devenit un imperativ al timpului.

Măsurile specifice de atingere a obiectivului:

- informarea mediului de afaceri cu privire la oportunitățile comerciale oferite de PI și sporirea beneficiilor IMM provenite din utilizarea OPI;

- stimularea cu prioritate a procesului inovațional din cadrul IMM;

- oferirea accesului IMM la informațiile privind protecția proprietății intelectuale și serviciile de prediagnoză a PI;

- încurajarea creării și funcționării întreprinderilor mici și de tip start-up;

- asigurarea accesului IMM inovative la sursele financiare în condiții preferențiale (credite, granturi etc.);

- crearea condițiilor necesare pentru stimularea interesului IMM pentru dezvoltarea inovațională.

Obiectivul general 2. Perfecționarea continuă a cadrului normativ din domeniul proprietății intelectuale, inclusiv prin armonizarea lui cu legislația Uniunii Europene și implementarea tratatelor internaționale în materie la care Republica Moldova este parte

Obiectivul specific 2.1. Continuarea procesului de perfecționare și armonizare a legislației în domeniul proprietății intelectuale

În procesul de evaluare de către experții europeni a progresului înregistrat de Republica Moldova în armonizarea legislației cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI¹¹, s-a constatat că cele mai multe realizări au fost obținute în ultimii ani. Cu toate acestea, mai există anumite lacune în ceea ce privește armonizarea deplină. În opinia experților, acestea nu sînt de ordin legislativ, ci mai mult de ordin sistemic și țin de optimizarea funcționării domeniului în ansamblu.

¹¹SLAG

Totodată, procesul de perfecționare și armonizare a legislației de proprietate intelectuală este unul continuu, dată fiind complexitatea domeniului și interconexiunea sa cu cele mai diverse

ramuri ale economiei, științei, culturii atât la nivel național, cât și internațional. Ultimele evoluții puse în discuție în cadrul comitetelor permanente ale OMPI în domeniul brevetelor, mărcilor, designului industrial, indicațiilor geografice, dreptului de autor etc., atenția de care se bucură domeniul PI atât în cadrul OMPI, OMC, Comisiei Economice a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), cât și în cadrul UE, precum și la nivel regional, atestă o permanentă schimbare și dezvoltare ascendentă a acestuia. În consecință, Sistemul național de PI trebuie ajustat în permanență la evoluțiile ce intervin.

Nu mai puțin important este procesul de ajustare a cadrului legislativ național la schimbările sau obligațiile asumate de Republica Moldova ca urmare a semnării unor acorduri bilaterale de ordin politic sau economic ce implică și domeniul PI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- monitorizarea permanentă a sistemului internațional și a celui din Uniunea Europeană de protecție și respectare a DPI în scopul evaluării gradului de armonizare a sistemului național și, la necesitate, elaborării proiectelor noi de reglementări;

- continuarea procesului de ajustare a legislației naționale la normele de procedură ale UE prin adoptarea unor modificări și completări ale regulamentelor conexe legilor de specialitate din domeniul PI;

- definitivarea elaborării actelor normative subordonate Legii privind dreptul de autor și drepturile conexe, armonizată cu *acquis-ul* comunitar;

- completarea cadrului normativ național cu prevederi privind controlul *ex-officio*, întru realizarea obligațiilor ce revin Republicii Moldova în virtutea Acordului UE-RM privind protecția indicațiilor geografice;

- analiza comprehensivă și îmbunătățirea cadrului normativ național privind mijloacele de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova.

Obiectivul specific 2.2. Promovarea intereselor Republicii Moldova în procesul de elaborare a normelor de drept internațional în domeniul proprietății intelectuale în cadrul organizațiilor internaționale și regionale

Calitatea de membru cu drepturi depline a Republicii Moldova în organizațiile internaționale sau regionale din domeniul PI reprezintă o oportunitate de a promova și de a apăra interesele sale naționale în procesul de elaborare a normelor juridice internaționale sau regionale pertinente. Poziția țării referitoare la problemele vizate urmează să fie coordonată în primul rând la nivel național, conform prevederilor legislației în vigoare.

Măsuri și acțiuni specifice:

- elaborarea documentelor aferente participării și reprezentării intereselor naționale în cadrul Consiliului Interstatal pentru problemele protecției juridice și apărării proprietății intelectuale;

- participarea și reprezentarea intereselor naționale la lucrările Comitetelor permanente, ale Grupurilor de experți etc. în cadrul OMPI și al altor organisme internaționale axate pe problematica proprietății intelectuale.

Obiectivul general 3. Dezvoltarea și modernizarea Sistemului național de proprietate intelectuală, sporirea transparenței și coerenței sale

Sistemul național de proprietate intelectuală existent este complex din punct de vedere instituțional și funcțional și se bazează pe un fundament legislativ solid și integrat în sistemul

internațional. Pentru a eficientiza funcționarea acestuia este necesar de soluționat problemele de sistem existente prin creșterea gradului de cooperare dintre instituții și a transparenței, prin dezvoltarea unor subsisteme noi (domeniul indicațiilor geografice), dezvoltarea profesională, precum și a unei infrastructuri adecvate.

Modernizarea sistemului național de proprietate intelectuală urmărește alinierea acestuia la necesitățile dezvoltării economice, industriale și sociale a țării. În acest context, este deosebit de utilă preluarea experienței țărilor economic dezvoltate, în care PI este un factor important al creșterii competitivității și bunăstării.

Măsurile specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unui grad mai înalt de cooperare și comunicare dintre instituțiile implicate în sistemul de PI;
- crearea și dezvoltarea sistemului național de protecție a indicațiilor geografice, a denumirilor de origine și a specialităților tradiționale garantate;
- preluarea celor mai bune practici europene din domeniul protecției obiectelor de PI și al respectării drepturilor de PI;
- armonizarea legislativă și instituțional-tehnologică a sistemului național de brevete cu sistemul brevetului european;
- implementarea unui mecanism de colectare, procesare și diseminare a datelor privind respectarea drepturilor de PI, asigurarea unui dialog constructiv cu persoanele interesate;
- crearea cadrului necesar pentru consolidarea și susținerea infrastructurii inovaționale a unităților de cercetare-dezvoltare și a entităților de transfer tehnologic și inovare;
- dezvoltarea unor modalități eficiente și echilibrate privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și lupta împotriva contrafacerii și pirateriei;
- dezvoltarea unei rețele de informare în domeniul proprietății intelectuale la nivel național, în corespundere cu practicile europene;
- acordarea asistenței în vederea perfecționării activității corpului de mandatar autorizați și a evaluatorilor în domeniul proprietății intelectuale;
- monitorizarea activităților și acordarea asistenței în vederea consolidării managementului organizațiilor de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe;
- sprijinirea activității uniunilor de creație și a altor asociații nonguvernamentale din țară care activează în domeniul PI.

Obiectivul general 4. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de prevenire și combatere a fenomenelor contrafacerii și pirateriei

Obiectivul specific 4.1. Coordonarea activităților diverselor autorități publice implicate în protecția drepturilor de proprietate intelectuală prin intermediul unei conduceri strategice

Pentru depășirea impedimentelor în calea armonizării depline a legislației naționale cu standardele UE în domeniul drepturilor de PI, în Republica Moldova sînt necesare măsuri susținute de implementare eficientă a acestora și implicarea tuturor instituțiilor responsabile.

Sub acest aspect, un rol decisiv îi revine Comisiei Naționale pentru Proprietatea Intelectuală (CNPI) nu doar în vederea coordonării activității diferitor ministere și instituții abilitate cu responsabilități în domeniul PI, ci și pentru a asigura conducerea necesară și a orienta

activitatea profesională întru executarea legislației în vigoare privind asigurarea respectării drepturilor de PI în Republica Moldova.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- intensificarea activității CNPI în vederea dezvoltării unui sistem de bune practici privind protecția PI și de realizare a efectului maxim în reducerea pirateriei și contrafacerii;
- stabilirea de către CNPI a măsurilor necesare pentru corelarea responsabilităților instituțiilor publice în domeniul PI;
- elaborarea și adoptarea de către CNPI a unor metodologii de evaluare a cauzelor și a amplitudinii fenomenelor contrafacerii și pirateriei, precum și a contribuției PI la dezvoltarea economiei;
- crearea cadrului necesar pentru consolidarea rolului CNPI în dezvoltarea sistemului național de PI și în lupta cu pirateria și contrafacerea;
- crearea paginii web a CNPI în vederea asigurării unui grad înalt de transparență în activitatea acesteia.

Obiectivul specific 4.2. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind protecția juridică a proprietății intelectuale

Protecția juridică a proprietății intelectuale pe teritoriul Republicii Moldova, sub formă de proprietate industrială, drept de autor și drepturi conexe, este organizată și coordonată de către AGEPI, în conformitate cu legislația națională în vigoare. Dat fiind rolul central care îi revine în asigurarea funcționalității Sistemului și multitudinea funcțiilor și atribuțiilor pe care le îndeplinește, AGEPI trebuie să îmbunătățească eficiența activității sale.

Drept urmare a modernizării sistemului național de PI, inclusiv prin adoptarea cadrului normativ în domeniul protecției indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate și desemnării autorităților competente în acest domeniu, este necesară dezvoltarea mecanismelor practice în vederea valorificării potențialului acestor OPI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- analiza comprehensivă a structurii instituțional-organizatorice și a capacităților AGEPI în vederea consolidării capacităților instituționale și operaționale ale AGEPI de a răspunde provocărilor globalizării și erei digitale, instituirea unui sistem de management al calității în activitățile AGEPI;
- dezvoltarea resurselor umane în domeniul PI prin asigurarea unui sistem de instruire și de formare continuă a personalului AGEPI, crearea unui sistem de pregătire a formatorilor (“train the trainer”) în domeniul PI;
- modernizarea sistemului tehnologiilor informaționale în AGEPI și ajustarea acestuia la tehnologiile utilizate în oficiile de PI din statele UE și OEB;
- implementarea sistemului de depunere electronică a documentelor utilizând semnătura digitală și gestionarea electronică a documentelor în cadrul AGEPI;
- diversificarea serviciilor în domeniul proprietății intelectuale și creșterea calității acestora;
- extinderea activităților de promovare a sistemului național de PI la nivel local și regional; preluarea celor mai bune practici privind sensibilizarea, educarea și familiarizarea publicului cu domeniul și importanța PI;
- intensificarea cooperării AGEPI cu autoritățile naționale ce dețin atribuții și responsabilități în domeniul proprietății intelectuale, cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova, Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii

(ODIMM), cu instituții și asociații de susținere a activității antreprenoriale, precum și cu organismele europene și internaționale;

- elaborarea mecanismelor practice de consolidare a capacităților instituționale și operaționale ale autorităților competente: Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Culturii, Ministerului Sănătății, Ministerului Mediului și Ministerului Dezvoltării Regionale și Construcțiilor, în vederea punerii în aplicare a sistemelor și procedurilor specifice aferente recunoașterii, înregistrării și utilizării denumirilor de origine și indicațiilor geografice pentru produsele din domeniile reglementate, precum și celor ce țin de înregistrarea și producerea specialităților tradiționale garantate.

Obiectivul specific 4.3. Consolidarea capacităților instituționale ale organelor abilitate cu funcții și responsabilități privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală

Instituțiile implicate în sistemul național de PI sînt foarte diferite atît din punctul de vedere al funcțiilor și atribuțiilor ce le revin, cît și din punctul de vedere al capacităților lor funcționale. Pentru o mai bună funcționare a întregului sistem, este necesar de asigurat un nivel de dezvoltare compatibil tuturor instituțiilor, deoarece deficiențele de funcționare ale unei verigi conduc la scăderea eficienței în activitatea altor instituții și a sistemului în ansamblu.

Sporirea eficienței activității Serviciului Vamal ce ține de importul, exportul și tranzitul ilegal al mărfurilor contrafăcute este considerată drept una dintre cele mai bune soluții privind asigurarea eficientă a respectării drepturilor de PI la frontiera Republicii Moldova.

Necesită a fi sporite și capacitățile instituționale ale Ministerului Afacerilor Interne în ceea ce privește investigarea fraudelor ce țin de încălcarea dreptului de PI, în special cu referire la domeniul dreptului de autor, inclusiv la produsele informaționale, aplicarea măsurilor *ex-officio* în cazurile de încălcare a drepturilor de utilizare a indicațiilor geografice sau a denumirilor de origine protejate, inclusiv în baza tratatelor internaționale etc.

În cadrul sistemului judiciar, reprezentanții Curții de Apel și ai Curții Supreme de Justiție manifestă un interes real pentru aplicarea eficientă a legislației de PI în instanțele de judecată. De aceea este necesar de a continua procesul de specializare și de instruire a judecătorilor. În scopul examinării complete și adecvate a cazurilor ce implică drepturile de proprietate intelectuală, este necesar de instituit expertiza specializată independentă în domeniul PI.

Un alt element-cheie, de care depinde eficiența funcționării sistemului de asigurare a respectării drepturilor de PI, este implicarea titularilor de drept. Conlucrarea acestora cu autoritățile vamale și poliția este necesară pentru a identifica și sechestra mărfurile produse cu încălcarea drepturilor de PI, pentru a iniția procedurile legale și pentru a furniza probe în ședințele de judecată. În materie de drept civil, de asemenea, este necesar ca titularii de drepturi să inițieze acțiuni legale privind protecția drepturilor lor.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- dezvoltarea unei strategii de îmbunătățire a performanțelor și sporire a capacităților Serviciului Vamal privind depistarea cazurilor de încălcare a drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră;

- extinderea activității Serviciului Vamal asupra controalelor exportului și tranzitului;

- consolidarea relațiilor de cooperare a Serviciului Vamal, a Ministerului Afacerilor Interne și a AGEPI cu principalii deținători ai drepturilor de PI;

- preluarea celor mai bune practici ale țărilor membre UE referitoare la standardele statistice privind încălcarea drepturilor de PI și sporirea capacităților Ministerului Afacerilor Interne;

- specializarea și instruirea judecătorilor, instituirea expertizei tehnice specializate în domeniul PI;

- realizarea acțiunilor de prevenire și combatere a criminalității împotriva PI și sporirea capacităților instituționale ale instituțiilor abilitate privind investigarea cazurilor de încălcare a drepturilor de PI;

- elaborarea și promovarea politicii concurențiale aferente exercitării drepturilor de PI și consolidarea capacităților Consiliul Concurenței (CC) de combatere a acțiunilor anticoncurențiale ce implică domeniul protecției concurenței și exercitarea drepturilor de proprietate intelectuală.

Obiectivul general 5. Promovarea și dezvoltarea unei culturi înalte în materie de proprietate intelectuală, sensibilizarea și conștientizarea publicului larg cu privire la rolul proprietății intelectuale și sporirea interesului față de protecția și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală

Conform Declarației de la Tokyo privind cultura proprietății intelectuale (2004), doar o societate cu un nivel înalt de cultură în domeniul PI, care înțelege și respectă creația intelectuală, se îndreaptă spre stabilitate, ceea ce permite nu numai dezvoltarea sa economică durabilă, dar, de asemenea, dezvoltarea invențiilor și inovațiilor în vederea rezolvării problemelor care amenință întreaga societate, generațiile actuale și viitoare, contribuind astfel la prosperitatea întregii omeniri.

O cultură avansată în ceea ce privește crearea și valorificarea economică a proprietății intelectuale, inclusiv a cunoștințelor, trebuie să fie construită de la primele etape ale educației și la toate nivelurile sale. Educația privind proprietatea intelectuală trebuie să fie inclusă în Sistemul național de învățământ, cu un conținut adaptat fiecărui nivel: preuniversitar, profesional-tehnic, universitar și postuniversitar.

Învățământul general referitor la proprietatea intelectuală va crea condițiile pe termen mediu și lung pentru a crea o societate conștientă de valoarea propriei creativități și de beneficiile pe care le poate obține prin inovarea și valorificarea drepturilor asupra propriilor creații. Această conștientizare va stimula, de asemenea, cultura inovației, contribuind astfel la dezvoltarea economică, socială, culturală, științifică și tehnologică rapidă.

Obiectivul specific 5.1. Sporirea accesului la informațiile și cunoștințele din domeniul proprietății intelectuale

Diseminarea cunoștințelor și a informației din domeniul PI este vitală pentru dezvoltarea culturii în domeniul PI, iar în scop final – pentru funcționarea și consolidarea sistemului național de PI.

Pe parcursul întregii sale existențe, AGEPI a desfășurat în permanență o activitate susținută în acest sens, monitorizând cerințele utilizatorilor și impactul informației de PI, furnizând informația actuală privind procesul inovațional, protecția obiectelor de proprietate intelectuală și urmărind diversificarea formelor și căilor de difuzare a acesteia.

Totodată, ținând cont de dezvoltarea vertiginosă a domeniului de PI și a mijloacelor de informare, rămâne actuală problema extinderii accesului la informația relevantă, inclusiv prin coordonarea eforturilor instituțiilor abilitate cu responsabilități în domeniul PI cu societatea civilă, asociațiile titularilor de drepturi etc.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- crearea și dezvoltarea rețelei naționale de centre regionale/teritoriale de PI;
- informarea societății cu privire la rolul PI pentru creșterea competitivității întreprinderilor, dezvoltarea economică, socială și culturală a țării;
- diseminarea și popularizarea continuă a cunoștințelor privind legislația din domeniul PI, importanța protecției și respectării drepturilor de PI pentru diferite categorii de utilizatori ai sistemului național de PI;
- oferirea accesului la informația și cunoștințele din domeniul PI prin intermediul mijloacelor moderne și al tehnologiilor informaționale și de comunicare (pagina web AGEPI și ale altor instituții și organizații cu responsabilități în domeniul PI);
- utilizarea mijloacelor informatice și de comunicare în scopul combaterii încălcărilor drepturilor de PI: menținerea și promovarea site-ului www.stoppirateria.md.

Obiectivul specific 5.2. Instruirea și educarea în domeniul proprietății intelectuale prin intermediul sistemului de învățământ preuniversitar, universitar și postuniversitar

Activitatea de instruire, educare, reciclare și perfecționare a cadrelor este extrem de importantă, având menirea de a contribui la însușirea de către specialiști și publicul larg a unor noi cunoștințe și tehnologii moderne în domeniile lor de activitate, perfecționarea calităților lor profesionale, a profilului și a specificului muncii, pregătirea noilor specialiști în sfera protecției juridice a proprietății intelectuale.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- introducerea predării cunoștințelor din domeniul proprietății intelectuale prin intermediul sistemului de învățământ la toate etapele de instruire;
- pregătirea specialiștilor cu studii speciale în domeniul proprietății intelectuale prin crearea specializărilor la masterat în domeniul PI;
- organizarea cursurilor de pregătire profesională în domeniul protecției PI pentru profesorii facultăților de drept, facultăților tehnice și economice ale instituțiilor de învățământ din republică în vederea consolidării capacităților cadrelor didactice;
- realizarea activităților menite să sporească interesul și gradul de conștientizare de către tineretul studios a importanței PI în soluționarea problemelor actuale ale societății (Schimbarea climei, Implementarea inovațiilor verzi; PI și sănătatea publică; protecția cunoștințelor tradiționale și a folclorului etc.);
- organizarea activităților de sensibilizare în domeniul PI a elevilor din instituțiile de învățământ preuniversitar din republică;
- promovarea creativității tinerei generații prin susținerea activității de cercetare și inovare în rândul elevilor;
- elaborarea și editarea materialelor educaționale și promoționale din domeniul PI pentru elevi și studenți.

Obiectivul specific 5.3. Creșterea gradului de conștientizare a importanței drepturilor de proprietate intelectuală de către societate

Conștientizarea de către publicul larg a importanței PI, a necesității protecției, asigurării și respectării drepturilor de PI este o condiție sine qua non a unei bune funcționări a sistemului național de PI. Această problemă este una de actualitate permanentă pentru Republica Moldova, unde se atestă un nivel încă scăzut de cultură în domeniul PI.

Măsuri specifice de atingere a obiectivului:

- elaborarea și realizarea programelor de promovare și diseminare a informației cu privire la drepturile de proprietate intelectuală (prin intermediul materialelor video și a materialelor tipărite);

- desfășurarea activităților de informare a consumatorilor cu privire la pericolele produselor piratate și contrafăcute;

- organizarea campaniilor naționale de luptă cu fenomenele contrafacerii și pirateriei;

- organizarea cursurilor de instruire de scurtă durată pentru jurnaliștii ce activează în domeniul PI, cu participarea specialiștilor AGEPI și a instituțiilor abilitate în domeniu, cu invitarea experților internaționali;

- organizarea concursului jurnaliștilor pentru cea mai bună expunere a problemelor legate de dezvoltarea activității tehnico-științifice, inovaționale și de raționalizare din țară, precum și diseminarea informației din domeniul PI.

Obiectivul general 6. Dezvoltarea cooperării internaționale, regionale și bilaterale în domeniul proprietății intelectuale și integrarea Republicii Moldova în spațiul intelectual internațional și european

Prin însăși natura proprietății intelectuale, sistemul național de PI este parte integrantă a sistemului internațional de PI. Administrarea sistemului de protecție a proprietății intelectuale implică o activitate de cooperare internațională intensă, care să sprijine dezvoltarea continuă a domeniului, să creeze premise pentru dezvoltarea potențialului intelectual, a creativității și inovațiilor, să contribuie la formarea unui climat favorabil investițiilor în noile tehnologii și produse, să asigure o piață stabilă și o concurență loială.

În contextul evoluțiilor internaționale din ultimii ani și în special al proceselor de globalizare economică și de extindere a Uniunii Europene, a devenit extrem de importantă crearea și menținerea unui climat de cooperare între oficiile de proprietate intelectuală, precum și între acestea și instituțiile internaționale specializate din domeniu.

O activitate de o maximă importanță este monitorizarea implementării acordurilor internaționale și regionale în domeniul proprietății intelectuale la care Republica Moldova este parte.

Colaborarea cu organizațiile internaționale în domeniul PI – Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI), Uniunea Internațională privind Protecția Noilor Soiuri de Plante (UPOV), Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), Comisia Economică a Organizației Națiunilor Unite pentru Europa (UNECE), Oficiul Eurasiatic de Brevete (OEAB), Oficiul European de Brevete (OEB), cu oficiile de specialitate din diferite țări, inclusiv ale Uniunii Europene și CSI, se va dezvolta pe multiple planuri: modernizarea legislației și implementarea tratatelor internaționale și regionale la nivel național; instruirea și perfecționarea specialiștilor în domeniul proprietății intelectuale; creșterea rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică și socială a țării; sporirea eficienței administrării sistemului național de PI și de promovare a cunoștințelor de profil etc.

Activitatea în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului (OMC) în domeniul PI va fi realizată prin participarea la lucrările Consiliului TRIPS și monitorizarea implementării Acordului TRIPS la nivel național.

În contextul cursului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, vor fi dezvoltate relațiile de cooperare în domeniul PI cu instituțiile Uniunii. Se va acționa cu prioritate în vederea menținerii și intensificării colaborării cu Oficiul European de Brevete, în scopul

armonizării procedurilor naționale de protecție a invențiilor prin brevet cu sistemul brevetului european din perspectiva accederii Republicii Moldova la acest sistem.

O atenție aparte va fi acordată cooperării cu statele membre ale UE și cu statele candidate, participării la programele Uniunii Europene în domeniul PI destinate statelor din Politica Europeană de Vecinătate și celor din Parteneriatul Estic.

Vor fi dezvoltate relațiile de colaborare cu o serie de organizații și asociații internaționale nonguvernamentale, printre care: Federația Internațională a Industriilor de Fonograme (IFPI), Asociația Europeană a titularilor de drepturi React-Network, Business Software Alliance etc.

Măsurile specifice de atingere a obiectivului:

- consolidarea colaborării cu instituțiile Uniunii Europene în domeniul PI;
- intensificarea colaborării cu Oficiul European de Brevete în scopul armonizării procedurilor naționale de protecție a invențiilor prin brevet cu sistemul brevetului european din perspectiva accederii Republicii Moldova la acest sistem;
- consolidarea colaborării cu oficiile naționale de PI, organizațiile guvernamentale și nonguvernamentale din domeniul PI;
- aderarea la convenții și tratate internaționale noi din domeniul PI;
- internaționalizarea protecției OPI, conjugarea eforturilor în vederea combaterii fenomenelor contrafacerii și pirateriei la nivel local, regional și internațional;
- monitorizarea îndeplinirii angajamentelor asumate în virtutea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Capitolul IV

ESTIMAREA IMPACTULUI ȘI A COSTURILOR AFERENTE IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI. REZULTATELE SCONTATE ȘI INDICATORII DE PROGRES

Impactul implementării prevederilor prezentei Strategii vizează sporirea rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, socială și culturală a țării și valorificarea plenară a potențialului său, inclusiv:

- crearea unui mediu antreprenorial competitiv, bazat pe rezultatele activității intelectuale și pe transferul de tehnologii, ceea ce va contribui la crearea condițiilor pentru tranziția la modelul inovațional al creșterii economice a țării;
- extinderea rolului cunoștințelor în dezvoltarea economică, sporirea atractivității și prestigiului activităților științifice, inovative și de creație, crearea unui climat inovațional și intelectual favorabil;
- creșterea nivelului de educație și cultură în domeniul PI la scara întregii societăți, ceea ce va conduce la diminuarea utilizării produselor contrafăcute și piratate, la reducerea numărului de cazuri de concurență neloială și al cererilor depuse cu rea-credință etc.;
- sporirea capacităților instituționale și funcționale ale CNPI, AGEPI și ale altor instituții cu atribuții și responsabilități în domeniul PI și stabilirea unei mai bune comunicări și coordonări între ele, în vederea asigurării respectării drepturilor, prevenirii și combaterii fenomenelor de contrafacere și piraterie;
- creșterea numărului de IMM inovative și sporirea competitivității acestora, ceea ce va contribui la creșterea economică, ocuparea forței de muncă și la bunăstare;
- facilitarea accesului sectorului privat, în special al IMM, la produsele inovaționale create din sursele bugetare;
- îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul PI, în conformitate cu standardele internaționale și europene, care să asigure o protecție sigură a drepturilor de PI;

- crearea și dezvoltarea unui sistem național de protecție a indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate adecvat condițiilor și specificului Republicii Moldova;

- modernizarea infrastructurii Sistemului național de proprietate intelectuală și eficientizarea funcționalității acesteia;

- intensificarea activității de brevetare/înregistrare a OPI, inclusiv a indicațiilor geografice autohtone, peste hotare, stimulând astfel exportul produselor cu valoare adăugată înaltă;

- creșterea nivelului de capitalizare a proprietății intelectuale, adecvat societății postindustriale;

- consolidarea imaginii țării noastre ca fiind un stat de drept ce asigură o protecție eficientă a drepturilor de PI, ceea ce va contribui la atragerea investițiilor străine în produse și tehnologii performante etc.

Principalii indicatori de monitorizare ai realizării prevederilor Strategiei sînt următorii:

- numărul de cereri de brevetare a invențiilor/înregistrare (protecție) a OPI;

- numărul de invenții brevetate/OPI înregistrate (protejate) în Republica Moldova;

- numărul de invenții brevetate/OPI înregistrate (protejate) în străinătate, avînd ca țară de origine Republica Moldova;

- distribuția OPI protejate, în funcție de origine, pe diferite sectoare economice;

- numărul de brevete menținute în vigoare și “vîrsta” medie a acestora;

- numărul de OPI valabile;

- numărul de tranzacții înregistrate care cuprind OPI;

- numărul de OPI gajate;

- numărul de brevete de invenție implementate și efectul lor economic;

- quantumul surselor financiare utilizate pentru finanțarea cercetării și inovării și ponderea lor în PIB;

- stimulentele în susținerea inovării;

- ponderea întreprinderilor inovative în totalul acestora;

- numărul de rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare;

- ponderea activelor imateriale în totalul activelor pe termen lung;

- rata pirateriei și contrafacerii;

- numărul de marcaje de control eliberate;

- numărul de litigii cu implicarea OPI și rezultatele acestora;

- numărul de controale realizate privind respectarea DPI (*ex-officio* și la sesizare) și rezultatele acestora;

- numărul de dosare contravenționale/penale intentate în domeniul PI și datele relevante referitoare la acestea (OPI, tipul contravenției, hotărîrea instanței, prejudiciul cauzat etc.);

- numărul de OPI care beneficiază de protecție la frontieră în baza cererilor de intervenție;

- numărul de rețineri la frontieră (în baza procedurii *ex-officio* și în baza cererii de intervenție) și rezultatele acestora;

- numărul de centre de informare în domeniul PI organizate în teritoriul țării;

- numărul de cercetări documentare executate, repartizate pe OPI și solicitanți;

- numărul de persoane școlarizate în domeniul PI;

- numărul de cadre didactice și studenți instruiți în domeniul PI;

- numărul de seminare și conferințe organizate;

- numărul de expoziții de promovare a PI organizate în țară și peste hotare;

- numărul de emisiuni radio și TV organizate pe tematica PI;
- numărul de campanii de informare a publicului organizate;
- numărul de materiale promoționale din domeniul PI elaborate și diseminate;
- volumul produselor cu IG și DO exportate etc.

Costurile aferente implementării prezentei Strategii se planifică în condițiile legii.

Sursele de finanțare pot fi:

- 1) din bugetul de stat, în limitele cheltuielilor alocate/aprobate instituțiilor implicate;
- 2) din proiecte și programe de asistență tehnică și financiară externă din partea donatorilor;
- 3) din sponsorizări și alte surse acceptate în condițiile legii.

Costurile finale ale implementării Strategiei urmează a fi estimate în baza informațiilor prezentate de organele responsabile de realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni privind realizarea obiectivelor Strategiei și vor întruni surse din bugetului de stat, nonbugetare, private și provenite din asistență străină.

Printre cele mai importante rezultate scontate, obținute în urma implementării Strategiei, se numără:

- mecanismele financiare de încurajare a procesului inovațional, noi pentru Republica Moldova: capitalul venture, facilitățile fiscale, creditele preferențiale;
- infrastructura proprietății intelectuale și cea a inovării consolidate;
- mecanismul eficient de funcționare a managementului PI;
- sistemul eficient de instruire în domeniul PI pe diferite niveluri;
- nivelul înalt de cultură a publicului în domeniul PI;
- gradul înalt de protecție a rezultatelor cercetării și implementării acestora;
- sistemul eficient de gestiune colectivă a dreptului de autor și drepturilor conexe;
- mecanismul de susținere a brevetării în străinătate;
- investițiile sporite în inovare și transferul tehnologic;
- implicarea activă a sectorului privat în procesul de inovare;
- condițiile favorabile pentru extinderea pieței de PI și creșterea capitalizării acesteia;
- integrarea în Sistemul european de protecție a invențiilor prin promovarea aderării țării la Convenția privind eliberarea brevetelor europene (Convenția brevetului european);
- mecanismele de protecție a IG, DO și STG autohtone;
- imaginea favorabilă a Republicii Moldova și a produselor provenite din țara noastră în străinătate;
- gradul avansat de acces la informațiile din domeniul PI prin utilizarea mijloacelor informaționale moderne.

Principalii indicatori de progres în realizarea Strategiei sînt următorii:

- creșterea resurselor financiare, alocate de către stat și sectorul privat pentru domeniul cercetării-inovării, pînă la atingerea nivelului mediu european;
- sporirea numărului de invenții brevetate, raportate la 1 mil. de populație, pînă la nivelul țărilor Europei Centrale;
- asigurarea unei tendințe evidente de creștere a numărului de brevete menținute în vigoare și a “vîrstei” medii a acestora;
- asigurarea stabilității în domeniul înregistrării IG, DO și STG autohtone;
- atingerea unor ritmuri de creștere a înregistrării OPI care să depășească ritmurile creșterii economice;
- atingerea unor ritmuri stabile de creștere a protecției OPI în străinătate;
- consolidarea pieței OPI și sporirea numărului de tranzacții înregistrate, care cuprind OPI;

- creșterea numărului de rezidenți ai parcurilor științifico-tehnologice și a incubatoarelor de inovare;
- perfecționarea evidenței contabile a obiectelor imateriale: creșterea ponderii activelor imateriale în activele pe termen lung;
- diminuarea ratei contrafacerii și pirateriei până la nivelul mediu european;
- asigurarea creșterii stabile a remunerațiilor colectate de organisme de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor și a drepturilor conexe.

Capitolul V

ETAPELE DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI

Implementarea Strategiei se va efectua în trei etape: prima – în perioada 2012-2014; a doua – 2015-2017 și a treia – 2018-2020, în baza Planurilor de acțiuni elaborate și aprobate pentru fiecare etapă.

Prima etapă va fi axată preponderent pe definitivarea mecanismelor de încurajare a activității inovatoare, perfecționarea infrastructurii sistemului de PI, elaborarea programelor de studii și introducerea graduală a disciplinelor de PI în instituțiile de învățământ, consolidarea capacităților instituționale ale instituțiilor cu atribuții și responsabilități în domeniul PI, consolidarea capacităților funcționale ale organizațiilor de gestiune colectivă, dezvoltarea sistemului de protecție a IG, DO și STG, organizarea campaniilor de sensibilizare a publicului privind daunele fenomenelor de piraterie și contrafacere.

A doua etapă va fi axată pe implementarea mecanismelor și programelor elaborate la etapa precedentă, precum și pe promovarea managementului proprietății intelectuale, asigurarea creșterii capacității de inovare a instituțiilor de cercetare, a rolului proprietății intelectuale în funcționarea IMM, valorificarea modalităților practice de înregistrare și protecție a IG și DO, organizarea acțiunilor concertate antipiraterie și anticontrafacere.

A treia etapă întrunește sarcinile ce țin de constituirea unei piețe mature a OPI, integrarea acestora în circuitul economic, crearea condițiilor de tranziție la calea inovatoare a creșterii economice și de adoptare a valorilor societății bazate pe cunoaștere, elaborarea și implementarea unui mecanism eficient de gestiune colectivă a dreptului de autor și a drepturilor conexe.

Implementarea eficientă a prezentei Strategii revine fiecărei instituții în parte, în conformitate cu domeniile de competență, coordonate și sincronizate cu obiectivele strategiilor sectoriale de dezvoltare. Conducătorii instituțiilor implicate vor întreprinde măsurile necesare și vor fi responsabili de îndeplinirea obiectivelor ce le revin.

Obiectivele prezentei Strategii vor fi realizate în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei pentru etapa respectivă, aprobat de Guvern, la propunerea CNPI.

În scopul realizării obiectivelor propuse, vor fi luate în considerare următoarele aspecte:

- identificarea măsurilor prioritare;
- mobilizarea tuturor resurselor necesare;
- solicitarea sprijinului și a asistenței din partea instituțiilor naționale, a instituțiilor și organizațiilor internaționale, în vederea preluării experienței acestora;
- monitorizarea și evaluarea permanentă a stadiului de îndeplinire a măsurilor prevăzute în documentele de implementare ale prezentei Strategii;
- informarea periodică a Guvernului, a populației și a comunității internaționale despre rezultatele obținute.

Capitolul VI

PROCEDURILE DE RAPORTARE ȘI MONITORIZARE

Monitorizarea implementării Strategiei și a îndeplinirii prevederilor Planului de acțiuni privind realizarea obiectivelor Strategiei va fi axată pe indicatorii de monitorizare și cei de progres, expuși în Capitolul IV. Sistemul de monitorizare a implementării Strategiei se va asigura prin organizarea unui proces continuu de raportare prin schimb operativ de informație și evaluare a stadiului de implementare.

Activitățile de monitorizare a Strategiei vor fi desfășurate pe toată perioada de implementare și vor include atât colectarea, prelucrarea și analiza datelor de monitorizare, identificarea erorilor sau a efectelor neprevăzute, cât și eventualele rectificări de conținut și de formă în măsurile și activitățile planificate.

Ministerele și instituțiile vizate în Strategie vor prezenta anual și la sfârșitul fiecărei etape rapoarte de progres privind rezultatele îndeplinirii acțiunilor incluse în Planul de acțiuni. În baza rapoartelor prezentate, Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală va elabora rapoarte de monitorizare consolidate.

În rapoartele de progres și cele de monitorizare vor fi reflectate rezultatele înregistrate la stadiul respectiv de implementare a Strategiei – nivelul de atingere a obiectivelor generale și specifice, îndeplinirea activităților planificate, realizarea indicatorilor de performanță specifici fiecărei activități și formularea propunerilor de îmbunătățire și corectare a măsurilor planificate. Pentru activitățile neîndeplinite vor fi expuse motivele neexecutării sau executării parțiale și vor fi propuse măsuri eficiente de realizare a obiectivelor generale ale Strategiei.

În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a Strategiei, rapoartele de monitorizare vor fi prezentate Comisiei Naționale de Proprietate Intelectuală și Guvernului și vor fi publicate pe pagina web a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Până la finalizarea unei etape de implementare a Strategiei și nu mai târziu de 1 noiembrie al ultimului an al respectivei perioade, ministerele și instituțiile vizate în Strategie vor prezenta Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală propuneri în vederea perfectării Planului de acțiuni pentru perioada următoare.